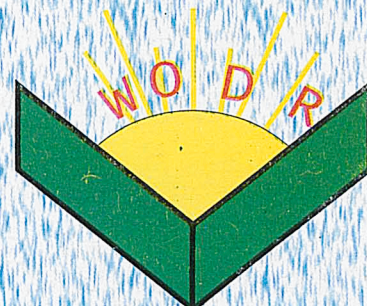

MAJ 5 (151) 2001

**DORADZTWO
ROLNICZE**

Biuro Działu
ul. Warszawska 11a
21-500 Biała Podlaska
tel. (083) 343-61-11

Oddział w Grabanowie

Cena 1,3 zł

ISSN 1233-8494

Foto Andrzej Mazur

Spis treści

Biuro Informacji Kredytowej S.A...2

Nakłady inwestycyjne w 2000 roku
na terenie PZDR Wisznice.....3

Analiza struktury wydanych opinii
na kredyty preferencyjne z terenu
PZDR Radzyń Podlaski.....4

Sporządzanie kiszzonek
i sianokiszzonek5

Materiał siewny jako
czynnik plonotwórczy.....6

Uprawa gryki..... 7

Pastwisko w żywieniu krów.....8

Rola składników mineralnych i witamin
w żywieniu trzody chlewnej.....9

Ochrona sadów przed
przymrozkami wiosennymi10

Wyniki pokazów z tematu:
Prawidłowy odchów prosiąt.....11

Porady pszczelarskie.....12

Co z ochroną zwierząt.....13

Przedstawiam gospodarstwo.....14

Wystawa „Agromek 2001”.....15

A może konie15

Wizyta dziennikarzy z UE.....16

BSE i pryszczycza.....17

Nasze kulinarne dziedzictwo.....18

Produkt globalny a jego ochrona
prawna.....19

III Forum Rozwoju
Przedsiębiorczości.....20

Prawne obowiązki udzielania
pierwszej pomocy.....21

O Wojewódzkim Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej
prawie wszystko.....22

Ogłoszenia

Sprzedam kocyki porodowe - 3 szt.
tel. 378-25-38

Biuro Informacji Kredytowej S.A.

29 listopada 2000 roku rozpoczęło działanie Biuro Informacji Kredytowej S. A. powstałe z inicjatywy 5 banków: PKO BP, PBK S.A., BGŻ S.A., PEKAO S.A.- Grupa PEKAO S.A., Bank Poczty S.A. Jest ono przygotowane do prowadzenia na rzecz sektora bankowego ogólnokrajowego systemu wymiany informacji o obciążeniach kredytowych klientów indywidualnych. Ma za zadanie zdobywanie kompletnej bazy informacyjnej o historiach kredytowych klientów i dostarczanie systemowi bankowemu nowoczesnych narzędzi wspierających procesy decyzyjne.

W przyszłości biuro ma dokonać dostosowania zasad współpracy z bankami do standardów UE.

Na utworzenie Biura Informacji Kredytowej zezwala art. 105 ust 4 ustawy z dnia 29.08.97r. Prawo Bankowe. Zgodnie z ustawą "Banki mogą wspólnie z bankowymi izbami gospodarczymi, utworzyć instytucję do zbierania i udostępniania bankom informacji o wierzytelnościach oraz o obrotach i stanach rachunków, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń."

W przepisie tym ustawodawca wskazał zakres działania tej instytucji:

- podmiotowy - zbieranie i udostępnianie informacji bankom,
- przedmiotowy - informacje mają być o wierzytelnościach oraz o obrotach i stanach rachunków bankowych w zakresie, w jakim informacje te są potrzebne w związku z udzielaniem kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń.

Zbieranie i przetwarzanie informacji jest równoznaczne z przetwarzaniem danych osobowych. W działalności BIK S.A. mają zastosowanie także przepisy art. 23 ust 1 pkt 2 z dnia 29.08.97r. O ochronie danych osobowych. " Przetwarzanie

danych osobowych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy zezwalają na to przepisy prawa.

W przypadku BIK S.A. przepisem tym jest art. 105 prawa bankowego, o ile działalność nie przekroczy ram określonych w tym przepisie.

Zasady działania BIK S.A.

- zasada wzajemności - przekazywanie informacji tylko tym partnerom, którzy przesyłają do biura dane o swoich klientach,

- zasada wiarygodności - za poprawność i wiarygodność dostarczanych informacji odpowiedzialność ponoszą instytucje je dostarczające natomiast biuro odpowiada za przetworzenie informacji,

- zasada neutralności - udzielane są tylko te informacje, które nie stanowią tajemnicy bankowej,

- zasada maksymalnego bezpieczeństwa - informacje gromadzone i wymieniane pomiędzy biurem i bankiem mają charakter tajemnicy bankowej.

Podstawowym produktem, który oferuje BIK S.A. jest raport kredytowy. Spełnia on trzy główne zadania:

- określa bieżące zobowiązania klienta,
- ukazuje stan i zmiany zobowiązań w przyszłości - historia,
- na ocenę zdolności kredytowej klienta.

Raport kredytowy pokazuje także inne informacje niestandardowe np. zapytania o kredyt w kilku bankach.

Biuro Informacji Kredytowej funkcjonuje według najlepszych światowych wzorców. W swoich założeniach nawiązuje do sposobu działania podobnych biur kredytowych w państwach o rozwiniętych systemach finansowych.

Opracowała Krystyna Laskowska

Nakłady inwestycyjne w 2000 roku na terenie PZDR Wisznice

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Wisznicach prowadzi działalność upowszechnieniową na terenie 8 gmin: Wisznice, Tucznia, Łomazy, Piszczac, Kodeń, Sławatycze, Sosnówka, Rossosz.

Poszczególne gminy różnią się poziomem i skalą nakładów inwestycyjnych w gospodarstwach rolnych.

Mimo pogarszającej się opłacalności produkcji rolnej rolnicy korzystali z linii kredytowych choć w mniejszej ilości. Rolnicy modernizowali swoje gospodarstwa korzystając z 5 linii kredytowych wspomaganych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

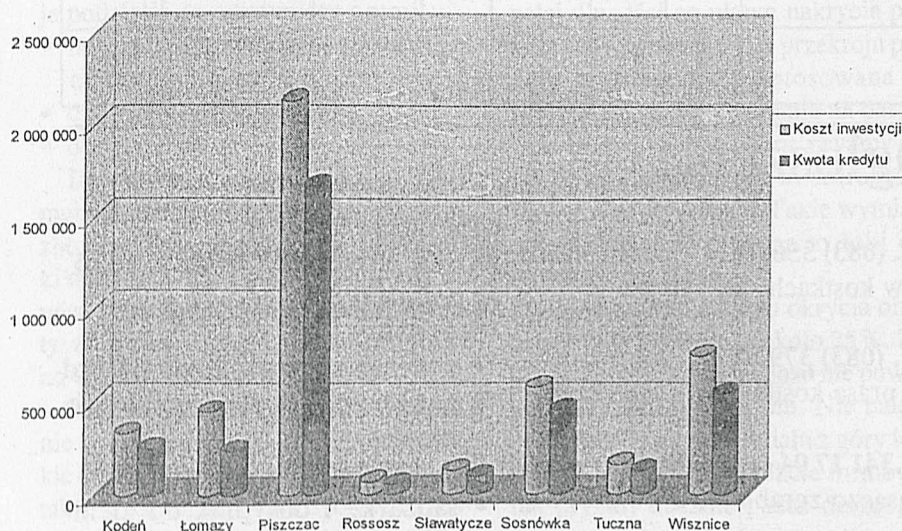
Największym powodzeniem cieszyły się linie o najniższym oprocentowaniu tj. linia dla młodych rolników /MR/ i na zakup ziemi /KZ/. Z linii MR rolnicy finansowali zakupy ciągników, maszyn i urządzeń, budowę i modernizację budynków inwentarskich oraz zakup nieruchomości.

Dużym powodzeniem cieszyła się linia na zakup ziemi KZ gdzie przy pomocy kredytu zakupiono

134,57 ha. Nieco mniejszym powodzeniem cieszyła się linia podstawowa /IP/, korzystali z niej rolnicy nie spełniający wymagań innych linii, jak też zakłady przetwórstwa spożywczego. W ramach linii /BR/ programu restrukturyzacji i modernizacji mleczarstwa rolnicy budowali i modernizowali budynki inwentarskie oraz kupowali maszyny. Z linii /KL/ korzystali rolnicy na wznowienie

Lp	Nazwa linii kredytowej	Symbol	Ilość opinii	Koszt inwestycji	Suma kredytu
1	Kredyty dla młodych rolników	MR/02r/	41	3530558	2659300
2	Kredyty na zakup gruntów rolnych	KZ/01	29	451500	354300
3	Podstawowe kredyty inwestycyjne rolnicze	IP/01	6	242192	178500
4	Kredyty na przetwórstwo rolno-spożywcze	IP/02	1	145303	100000
5	Program restrukturyzacji mleczarstwa	BR/01	4	248838	175000
6	Kredyty na wznowienie produkcji	KL/01	2	18100	18100
X	Razem	X	83	4636491	3485200

Wysokość nakładów inwestycyjnych w gminach.

produkcji na obszarach dotkniętych klęską żywiołową. Ilość zaopiniowanych przedsięwzięć w ramach poszczególnych linii przedstawia tabela.

Podobnie jak w latach poprzednich między gminami utrzymywało się duże zróżnicowanie w ilości planowanych przedsięwzięć. Najwięcej opinii wydano do planów przedsięwzięć realizowanych na terenie gminy Sosnówka /25/ i Wisznice /16/. Natomiast wysokość nakładów inwestycyjnych i wysokość kredytów przedstawia poniższy wykres.

Kazimierz Samczuk
PZDR Wisznice

ANALIZA struktury wydanych opinii na kredyty preferencyjne z terenu PZDR Radzyń Podl.

Z przedstawionej powyższej analizy linii kredytowych wynika, że największym zainteresowaniem cieszą się kredyty dla młodych rolników. Analizując tą grupę rolników, najczęściej kredytów przeznaczonych było na zakup ciągników i maszyn 17, modernizacja budynków inwentarskich 42, 2 na założenie gospodarstw. W dalszym ciągu dużym zainteresowaniem cieszą się kredyty na zakup ziemi. Zjawisko to jest bardzo pozytywne. Pozwala na zwiększanie średniej powierzchni

gospodarstw, co rozpatrując w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej uczyni je bardziej konkurencyjnymi. Nadal najmniejszym zainteresowaniem cieszy się linia kredytowa na wspólne użytkowanie maszyn. Mając na względzie powyższą sytuację specjaliści do spraw organizacji rynku ujęli ten temat do szkoleń organizowanych dla rolników. Małe jest również zainteresowanie uzyskaniem kredytu na tworzenie nowych miejsc pracy.

Najbardziej aktywną gminą w kwestii korzystania z kredytów jest gmina Wołyń, natomiast najmniejsze zainteresowanie występuje w gminach Kąkolewnica i Borki. Inwestowanie w gospodarstwa rolne przez rolników jest mocno związane z jakością gleb występujących na danym terenie.

Opracowali
spec. d. s. organizacji rynku:
T. Uchymiak
J. Golach

Lp.	Symbol linii	Nazwa linii kredytowej	Ilość wydanych opinii w poszczególnych gminach							
			Borki	Czemierniki	Kąkolewnica	Komarówka	Radzyń Podl.	Ulan	Wołyń	Razem
1	BR/01	Restrukturyzacja i modernizacja mleczarstwa					1	1	2	4
2	BR/10	Wspólne użytkowanie maszyn i urządzeń rolniczych		2			1		1	4
3	IP	Inwestycyjny podstawowy		2		3	3	2	1	11
4	KZ	Zakup gruntów rolnych	1	10	2	7	7	4	11	42
5	MP	Na nowe miejsca pracy	1		1	1	1			4
6	MR	„Młody rolnik”	7	7	4	6	12	10	15	61
RAZEM			9	21	7	17	25	17	30	126

Ogłoszenia

Andrzej Kopiński

zam. Kaniuki gm. Podedwórze
tel. (083) 3795326

Sprzedam:

- przyczepę D 506 stan bardzo dobry cena 6 tys. zł,
- kombajn ziemniaczany Anna, stan dobry, cena 6,6 tys. zł,
- kombajn zbożowy Bizon ZO 56 szarpacz + kabina 1986 r. -cena 34 tys. zł

Tel. (083) 356 03 21 - sprzedam siano w kostkach i belach

Tel. (083) 379 32 00 - sprzedam tanią prasę kostkującą - stan dobry

Tel. 341 17 04 - kupię używaną przetrząsaczo-zgrabiarkę 5-gwiazdową

Tel. (025) 796 25 47

Anna Jezierska Suchocin 25, gm. Łuków,

Sprzedam:

- kombajn zbożowy Bizon Rekord
- polską prasę wysokiego stopnia zgniotu,
- kombajn ziemniaczany Anna,
- sadzarkę i obsypnik do ziemniaków

Oplacalność produkcji zwierzęcej, a zwłaszcza bydła mlecznego i opasowego uzależniona jest w istotny sposób od produkcji tanich i dobrych pasz objętościowych. Pasze takie uzyskać możemy na pastwiskach i łąkach. Ocenia się, że w Polsce run z około 75 % powierzchni trwałych użytków zielonych konserwowana jest w postaci siana a tylko 3 % w postaci kiszzonek.

Sporządzanie kiszzonek i sianokiszzonek

W państwach wysokorozwiniętych proporcje te kształtują się mniej więcej odwrotnie. Tak niekorzystne proporcje można zmienić przeznaczając większą część łąk, a szczególnie ostatni pokos na produkcję kiszzonek i sianokiszzonek. Za wykorzystaniem ostatniego pokosu łąk na zakiszanie przemawia wielkość strat składników pokarmowych w trakcie produkcji siana. Najczęściej termin ostatniego pokosu przypada na okres niestabilnej często deszczowej pogody. W związku z tym uzyskanie siana dobrej jakości jest o wiele trudniejsze niż uzyskanie kiszzoneki dobrej jakości. Aby uzyskać z runi dobrą kiszzonekę należy spełniać kilka podstawowych kryteriów. Zawartość suchej masy powinna wynosić około 30-35%. Bardzo ważny jest właściwy poziom cukru i białka ogólnego. Cukru powinno być więcej niż białka.

Uzyskanie wymaganej zawartości suchej masy nie jest zbyt trudne - należy ją podsuszyć do odpowiedniej wilgotności. Niższa niż we wcześniejszych pokosach zawartość cukru pogarsza przydatność runi z ostatniego pokosu do zakiszania. Ale rozwiązaniem tego problemu może być zastosowanie dodatków ułatwiających zakiszanie. Można je podzielić na następujące grupy |:

- inne pasze zawierające dużą ilość cukru
- dodatki mikrobiologiczne
- dodatki enzymatyczne.

Do pierwszej grupy zaliczyć należy melasę, kukurydzę, okopowe, śruty zbożowe. Np. na każde 500 kg zielonki dajemy 50 kg ziemniaków w postaci miazgi lub dobrze rozdrobnionych. Śruty zbożowe dodajemy w ilości 50 kg na każde 1000 kg zielonki.

Bardzo dobre wyniki daje stosowanie konserwantów. Powodują one szybkie obniżenie pH surowca, podwyższają także trwałość tlenową kiszzonek, to znaczy, że kiszzoneki po otwarciu przyzmy

czy silosu dłużej opierają się fermentacji, powodując mniejsze straty składników pokarmowych.

Godnym polecenia jest preparat mikrobiologiczny - Mikroasil, którego dodatek do zakiszzonego surowca powoduje wytworzenie w bardzo krótkim czasie dużej ilości kwasu mlekowego potrzebnego do zakonserwowania zielonki.

Pierwsze etapy produkcji sianokiszzonek przebiegają podobnie jak produkcja siana. Skoszone rośliny podsuszają się do zawartości suchej masy w granicach 40-50%.

Przy sprzyjającej pogodzie uzyskanie takiej wilgotności może trwać 2 dni. Po podsuszeniu i zgrabieniu zielonki na wałki trzeba ją zebrać i pociąć na 3-4 cm sieczkę.

Kiszzonekę najlepiej sporządzać w silosach przejazdowych. Najczęściej tworzy się przyzmy naziemne. Na dno takiej przyzmy układa się około 10-centymetrową warstwę słomy, następnie nawozi się zebraną zielonkę i ugniata kołami ciągnika do tego stopnia, aż w zakiszczanym materiale zagłębiać się będą tylko protektory opon.

Należy pamiętać, aby szerokość i wysokość przyzmy były takie same na całej długości co ułatwi nakrycie przyzmy folią. Powierzchnia przekroju przyzmy powinna być dostosowana do dziennego zapotrzebowania na paszę.

Przykładowe wymiary przyzmy to: 20-30 m długości, 5-6 m szerokości, 1,4 - 1,8 m wysokości. Takie wymiary odpowiadają też wymiarom folii dostępnej w sprzedaży.

Zastosowanie folii do okrycia obniża straty w kiszonce o około 25%. Zapewnienie przyzmy czy silosu nie powinno trwać dłużej niż 2 dni. Nie należy dokładać nowego materiału z góry lecz ją wydłużać. Jeśli w trakcie formowania przyzmy zacznie padać deszcz, to pracę należy natychmiast przerwać

a przyzmę zabezpieczyć folią. Sianokiszzoneki można produkować w belach owijanych folią. Technologia produkcji sianokiszzonek w belach owijanych folią wymaga zastosowania dodatkowych maszyn i urządzeń, takich jak prasa zwijająca, owijkarka bel, ładowacz lub podnośnik widłowy. Podsuszoną i zgrabioną zielonkę zbiera się prasą zwijającą i formuje cylindryczne bele. Masa bel może ważyć nawet 500 kg. Bele winny być dobrze sprasowane i równomiernie zagęszczone co zapewni prawidłowy przebieg fermentacji. Do owijania bel stosuje się folię samoprzylepną o grubości 0,025 - 0,030 mm i szerokości 500mm. Ruch obrotowy stołu owijkarki oraz ruch obrotowy beli wokół własnej osi powoduje dokładne i równomierne owinięcie beli folią. Zakładka powinna wynosić około połowy szerokości folii, co zapewni owinięcie beli minimum dwiema warstwami. Tak zabezpieczone bele można przechowywać przez okres 12 miesięcy pod ścianami budynków inwentarskich lub pod wiatą poukładane obok siebie w jednej lub w dwóch warstwach.

W okresie składowania należy bele chronić przed uszkodzeniami mechanicznymi przez ptaki i inne zwierzęta. Relatywnie wysokie koszty tej metody konserwacji zielonek trawiastych ograniczają jej popularność. Polecana jest przede wszystkim dla gospodarstw, które produkują mleko dobrej jakości i uzyskują wysokie wydajności. Rolnikiem który już od kilku lat sporządza sianokiszzoneki w belach z żyta a szczególne z traw jest pan Stanisław Tur z Kol. Rokitno powiat bialski. Pan Stanisław uzyskuje sianokiszzoneki dobrej jakości, która jest chętnie zjadana przez krowy mleczne i opasy. Przez stosowanie sianokiszzonek w żywieniu wyżej wymienionych zwierząt rolnik oszczędził na drogich paszach treściwych uzyskując zadowalające wydajności mleka i przyrosty dobowe u bydła opasowego.

Opracował:
Henryk Sawczuk
PZDR Biała Podlaska

Jednym z podstawowych środków produkcji mających znaczenie dla rolnika jest materiał siewny. Podobnie jak maszyny, nawozy czy środki ochrony roślin wpływa na plon tym korzystniej im lepsza jest jego jakość. Jest jednak specyficznym środkiem produkcji, ponieważ nie można go zastąpić, a jego głównym producentem pozostaje rolnik.

uprawnych jest ziemniak. Przyczyną tego jest rozmnażanie wegetatywne sprzyjające przenoszeniu chorób grzybowych z pokolenia na pokolenie.

Użyte do siewu nasiona powinny być charakteryzować się dobrą jakością, o której świadczy przede wszystkim:

1. Czystość nasion - określa rodzaj i ilość zanieczyszczeń. Zanieczyszczenia nieszkodliwe (plewy, piasek,

dostępnych jest wiele zapraw nasennych w postaci proszku, zawiesziny czy żelu/.

4. Zdolność kiełkowania - wskazuje, ile nasion w materiale siewnym tworzy normalne i zdrowe kiełki. Powinna wynosić co najmniej 90%. Wysiew nasion o niższej zdolności kiełkowania powoduje nierównomierne wschody, duże zróżnicowanie we wzroście i rozwoju młodych siewek, a w konsekwencji dużą kon-

Materiał siewny jako czynnik plonotwórczy

W Polsce w ostatnich latach nastąpiło wyraźnie zmniejszenie powierzchni plantacji nasiennych. Szacunki GUS wskazują spadek sprzedaży nasion kwalifikowanych. Jednym z czynników ponoszących odpowiedzialność za taki stan rzeczy są ceny materiału siewnego, które wciąż są zbyt wysokie by produkcja roślinna była dla rolnika opłacalna. Nasuwa się pytanie, czy wpływ materiału siewnego na plonowanie jest na tyle duży, by warto było ponosić na niego aż tak wysokie koszty? Możemy z całą pewnością stwierdzić, że tak. Występujące obecnie w uprawie odmiany roślin wyhodowane zostały w wyniku długotrwałych procesów krzyżowania i selekcji odpowiednio dobranych form rodzicielskich. Posługiwanie się nimi przez dłuższy okres czasu prowadzi do wyradzania się roślin, a w konsekwencji do obniżania wielkości plonu i pogorszenia jego jakości. Na proces wyradzania nasion wpływają:

- wzrastające zanieczyszczenie chwastami i innymi gatunkami uprawnymi
- innymi odmianami tego samego gatunku
- porażenie przez choroby i szkodniki
- niekorzystne warunki wegetacji
- przekrzyżowanie z innymi odmianami i inne.

Najszybciej wyradzającą się rośliną spośród wszystkich roślin

kawałki słomy, połamane ziarna, kurz itp.) utrudniają wysiew i zatrzymują znaczne ilości zaprawy nasiennej, co obniża skuteczność zaprawiania. Zanieczyszczenia szkodliwe (nasiona chwastów i innych gatunków roślin uprawnych) wpływają na zachwaszczenie plantacji, przez co znacznie obniżają plonowanie uprawianych roślin. W materiale siewnym, który nie jest doczyszczony może znacznie wzrosnąć udział nasion drobnych i źle wypełnionych. Wysianie takich nasion może spowodować obniżenie plonu nawet o 10 %.

2. Dorodność nasion - wielkość ziarna i jego wypełnienie mają decydujące znaczenie w okresie wschodów i rozwoju młodych siewek, ponieważ wtedy odżywiają się one wyłącznie substancjami zapasowymi zawartymi w ziarnie. Dobrze wykształcone ziarno gwarantuje lepszy rozwój systemu korzeniowego. Materiał siewny nie powinien zawierać nasion drobnych zwanych pośladem.

3. Zdrowotność nasion - nasiona z oznakami chorób nie nadają się jako materiał siewny. Na powierzchni ziarniaka i pod okrywą owocowo-nasienną może usadowić się wiele grzybów chorobotwórczych w formie zarodników lub strzępek grzybni nie widocznych gołym okiem, dlatego profilaktycznie nasiona powinny być zaprawione/ w sprzedaży

kurencję między nimi i pogorszenie się plonu. Materiał siewny, który w roku zbioru wykazywał wysoką siłę kiełkowania i był prawidłowo przechowywany w suchych i przewiewnych magazynach utrzymuje ją przez 2 do 3 lat.

Takie parametry uzyskują jedynie nasiona kwalifikowane, pochodzące z prawidłowo prowadzonych plantacji nasiennych. Przepisy stosowane w nasiennictwie zapobiegają degradacji nasion w trakcie rozmnażania, powodowanej szeregiem przyczyn: nadmiernym rozwojem chorób, niepożądanym obco zapyleniem czy zanieczyszczeniem materiału siewnego obcymi odmianami lub nasionami chwastów.

Stosowanie przez rolnika w dalszych latach materiału siewnego pochodzącego z kolejnych rozmnożeń może doprowadzić do spadku plonu o 5-10 % na skutek wyradzania się ziarna. Taki spadek może przekroczyć nawet 20%. Przy plonach sięgających 5 ton z ha spadek plonu może sięgnąć 1 tony. Częstotliwość wymiany materiału siewnego w ostatnich latach znacznie się wydłużyła. Obecnie, gdy trudna sytuacja w rolnictwie spowodowała zmniejszenie nakładów na nawozy i środki ochrony zakup kwalifikowanego materiału siewnego jest konieczną inwestycją w gospodarstwie rolnym. ■

Leokadia Kamińska
ZSR Radoryż Smolany

Gryka nie ma dużego znaczenia gospodarczego. Uprawiana jest głównie na kaszę, która posiada właściwości dietetyczne, zawiera wysokojakościowe białko, oraz witaminy z grupy B i P. Ponadto gryka jest rośliną miododajną, a dzięki zawartości rutyny surowcem dla przemysłu farmaceutycznego.

Gryka jest zawodna w plonowaniu. Duży wpływ na plon ziarna mają warunki pogodowe w okresie wegetacji. Jest to roślina obcopolna i owadopolna. Wymaga zapylania przez pszczoły, które przy przekropnej pogodzie nie dokonują oblotów.

cydy te zwalczają chwasty jednoliscienne i szeroki zakres chwastów dwuliscianych. W fazie 2-3 liści gryk można zastosować Kusagard 1,5 -2,0 kg/ha lub Fusilade 1,5 - 2,0 l/ha. Preparaty te niszczą chwastnicę jednostronną.

w pełni kwitnienia - przed zwarciem rzędów, opiłaczem wyposażonym w obsypnik. Głębokość spulchniania międzyrzędzi 10 -15 cm. Stosowanie pielęgnacji międzyrzędowej wzmacnia system korzeni przybyszowych. Zmniejsza się wtedy podatność roślin na wyleganie i zwiększa się ilość pobieranych składników pokarmowych. Słabo rozwinięty system korzeniowy i krótki okres wegetacji (70 -90 dni) sprawia, że gryka ma duże zapotrzebowanie na składniki pokarmowe. Wielkość dawek nawozów mineralnych, zależy od przedplonu, typu gleby i jej zasobności w fosfor i potas. Zbyt duże nawożenie azotowe powoduje nadmierny wzrost wegetatywny roślin, co niekorzystnie wpływa na zawiązywanie nasion. Zalecane nawożenie pod grykę wynosi azotu 40-60 kg/ha, fosforu 50-70 kg/ha potasu 80-100 kg/ha.

Literatura; Ruszkowska B.

Ruszkowski M - Gryka

Jędrzejewska A. Uprawa gryki

WOPR Bratoszewice

Opracowała :Jadwiga Wardak

PZDR Łuków

Uprawa gryki

Plony gryki w naszym rejonie wynoszą 12 - 18 dt ziarna z hektara. W uprawie znajdują się 2 odmiany diploidalne: Hruszowska Kora, oraz odmiana tetraploidalna Emka. Wszystkie odmiany zostały wyhodowane w SHR w Jeleńcu.

Optymalny termin siewu gryki wypada między 15 a 25 maja. Wcześniejszy termin nie jest polecany z uwagi na dużą wrażliwość gryki na przymrozki. Przy tradycyjnym wysiewie gryki (rozstawa międzyrzędzi 12 cm) norma wysiewu gryk diploidalnych wynosi 80- 100 kg/ha. Dla odmiany Emka norma wysiewu jest o 50 % większa niż dla odmian Hruszowska i Kora. Gryka na ogół lepiej plonuje w warunkach szerszej rozstawy rzędów i pielęgnacji międzyrzędzi. Normy wysiewu przy rozstawie 45 - 50 cm wynoszą 40 -55 kg ziarna/ha. Przy dobrej wilgotności gleby zalecany jest siew na głębokość 2 -3 cm. Jeżeli planowana jest chemiczna walka z chwastami należy wysiać grykę na jednakową głębokość 5 cm. Ochrona chemiczna stosowana jest wyłącznie na plantacjach gryki posianej w wąskie rzędy. Przed wschodami gryki można zastosować Chwastox w dawce 3 l/ha niszczy chwasty dwuliscienne, lub Venzar 0,8 kg/ha + Dual 2,0 l/ha, celem zniszczenia chwastów jednoliscianych.

Bezpośrednio po siewie gryki można zastosować Racer 25 EC - 1,5 -2,0 l/ha, Ramrod -5,0 kg/ha, Tribunil 70 WP - 2,0 kg/ha. Herbi-

Metody pielęgnacji gryki chemiczna i mechaniczna wzajemnie się wykluczają, ponieważ po zastosowaniu herbicydów nie należy wykonywać uprawek międzyrzędowych. Przy uprawie gryki w szerokie międzyrzędzia stosuje się mechaniczną pielęgnację plantacji, przy użyciu opiłaczy wielorzędowych. Zalecane jest wykonanie 3 zabiegów pielęgnacyjnych. Pierwszy zabieg należy wykonać w okresie wschodów przy wysokości roślin 7 - 8 cm, opiłaczem wyposażonym w noże celem podcinania wschodzących chwastów. Drugi zabieg wykonuje się w okresie tworzenia pąków kwiatowych do początku kwitnienia, opiłaczem wyposażonym w gęsie stópki. Trzeci zabieg wykonujemy

Agronom

Jasionka 5, 21-200 Parczew tel. 355-05-22

➡ Pasze Hendrix

➡ Nawozy

➡ Środki ochrony roślin

➡ Śruta sojowa i rzepakowa

➡ Nasiona kukurydzy

➡ Wyposażenie budynków inwentarskich

➡ Folia do sianokiszzonek

➡ Doradztwo

Zapraszamy

Pastwisko w żywieniu krów

Żywienie pastwiskowe krów jest zdecydowanie konkurencyjne w porównaniu z żywieniem alkierzowym, zwłaszcza z paszami konserwowanymi takimi jak siano, sianokiszonki.

Pastwiskowy system żywienia jest systemem najtańszym, daje gwarancję pokrycia potrzeb pokarmowych zwierząt do wydajności 20 litrów mleka dziennie, a nawet je przekracza.

Pastwiskowe żywienie zwierząt to jeden z systemów ekologicznej produkcji żywności /pastwiska z udziałem w runi roślin motylkowatych nie wymagają dozowania wysokich dawek nawozów mineralnych/. Zwierzęta wypasane na pastwiskach użytkowanych w sposób racjonalny oddziałują korzystnie na run pastwiskową, dostarczając nawóz w postaci łaj-

% powierzchni/ i pozostałych średnio-wczesnych i średnio-późnych dla wyrównania podaży paszy przez cały sezon wegetacji.

Znaczny udział roślin motylkowatych w składzie, a przede wszystkim koniczyny białej, ma korzystny wpływ na wydajność mleczną krów oraz wzrost zawartości białka w mleku, co jednocześnie ogranicza zużycie nawozów mineralnych, wpływając korzystnie na środowisko naturalne.

Oddalenie pastwiska od obory maksymalnie do 1,5 km.

- w III rotacji 22-30 dni
- w IV rotacji 28-36 dni
- w V rotacji 35-42 dni

Dla ułatwienia ustalenia liczby kwater do sterowania wypasem w sposób racjonalny podaje się wzór określający tę liczbę:

Liczba kwater = czas odrastania runi /dni/ : czas spasanja kwatery / dni/

Do ogrodzenia pastwisk stosuje się różne materiały jednak najtańsze jest ogrodzenie elektryczne. Niezbędnym elementem na pastwiskach jest też schronienie dla bydła na okres upałów lub deszczów w postaci wiat lub naturalnych zadrzewień, zwłaszcza jeżeli zwierzęta przebywają na pastwisku przez całą dobę. Inwestując w pastwiska kwaterowe, pozyskuje się wyższą efektywność z hodowli opasanych zwierząt.

Przy przejściu z żywienia zimowego na letnie należy stopniowo przyzwyczajać do wypasu na świeżym powietrzu. Należy zadbać o racice, zbyt wyrosnięte poobcinać i stopniowo przyzwyczajać zwierzęta do chodzenia po twardym gruncie. Należy zmniejszyć stopniowo dawki pasz suchych objętościowych, a zwiększyć ilość pasz soczystych, tj. okopowych, pastewnych i kiszonek.

Pierwszy dzień pobytu zwierząt na pastwisku nie może trwać dłużej niż jedną godzinę, w następnych dniach czas wypasu przedłuża się o godzinę dziennie.

Dokarmianie zwierząt innymi paszami odbywa się w oborze lub na

Powierzchnia pastwiska i obsada zwierząt w zależności od plonowania

Plon z.m. t/ha	Zapotrzebowanie dla 1 SD w sezonie	Powierzchnia pastwiska dla 1 SD w ha.	Obsada w SD/ha
20	14,8	0,74	1,35
30	14,8	0,49	2,03
40	14,8	0,37	2,70
50	14,8	0,30	3,38

niaków. Aby ograniczyć do minimum niekorzystne skutki wypasu zarówno dla pastwisk jak i środowiska, należy przestrzegać następujących zasad:

- stosować zmiany, tj. kośno-pasny system wypasu,
- wybierać optymalny system wypasu,
- racjonalnie użytkować runi w połączeniu z jej pielęgnacją,
- ustalić optymalny poziom nawożenia dostosowany do zasobności, siedliska, kierunku i sposobu użytkowania.

- przestrzeganie tych zasad wpływa korzystnie na ukształtowanie się runi pastwiskowej urozmaiconej z jednocześnie dobrym zadarnieniem, co przeciwdziała degradacji pastwisk i wpływa efektywnie na produktywność pastwisk.

Uzasadnione jest wprowadzanie odmian wczesnych do zagospodarowania runi pastwiskowej /ok. 30 % powierzchni/, odmian późnych / 15

Następną czynnością jest obliczenie liczby kwater, którą ustala się na podstawie najdłuższego czasu odrastania runi w V rotacji oraz czasu spasanja jednej kwatery w rotacji i liczby pasionych stad. W średnich warunkach klimatycznych czas odrastania runi pastwiskowej wynosi:

- w I rotacji 18-21 dni
- w II rotacji 20-24 dni

Ilość mleka z 1 tony zielonki pastwiskowej w zależności od formy skarmiania

Forma skarmianej paszy	Możliwości produkcyjne w l mleka
Zielonka pastwiskowa	333
Susz zielony	313
Sianokiszonka o zawartości 40 % s.m	299
Kiszonka z roślin podsuszonych	283
Siano suszone wentylatorem	266
Siano suszone na rusztowaniach	259
Siano na pokosach	213

➔ okólniku, ponieważ zbyt gwałtowne zmiany warunków życiowych powodują zaburzenia w trawieniu, biegunkę, spadek wydajności mlecznej i okresowy zastój w rozwoju młodych rosnących sztuk.

Wiosną wypas powinien się rozpocząć wcześniej, gdy rośliny dorosną na wysokość około 10 cm, a pastwiska nie są nadmiernie uwilgotnione.

Niewskazany jest również wypas runi zbyt wyrosniętej, gdyż zwierzęta pozostawiają dużo niedojadów, zaniżając współczynnik wykorzystania pastwiska. Spasając młodą runię nie należy zapominać o zadawaniu zwierzętom wytlóków buraczanych i kiszzonek z kukurydzy oraz słomy lub mniej wartościowego siana.

Dziennie zapotrzebowanie SD wynosi 70 kg zielonki. Przy dobrym zadarnieniu użytku krowa pobiera tę ilość karmy z powierzchni 1,5 ara pastwiska, czyli przykładowo dla 10 krów mlecznych potrzeba dziennie 15 arów, a przy trzydniowym wypasie kwatery 45 arów.

Ekstensywna forma gospodarowania na pastwiskach odbija się ujemnie na produkcji mleka dla której racjonalne użytkowanie pastwiska jest źródłem najtańszej paszy o wysokich walorach biologicznych / zasobność w białko, witaminy, sole mineralne / oraz umożliwiają zwierzętom korzystanie ze słońca, ruchu i powietrza, co ma zasadniczy wpływ na ich prawidłową produkcję.

Powyżej podany przykład możliwości produkcyjnych zielonki pastwiskowej udawadnia, że pasza pozyskana z racjonalnie użytkowanego pastwiska może zapewnić około 40 % wyższą produkcję mleka niż pasza z łąk w postaci siana dosuszanego tradycyjnie na pokosach. Inwestując w zakładanie wysokopłonujących pastwisk przemiennych na bazie importowanych traw i koniczyń, lokujemy środki finansowe w najtańszy system żywienia krów, który eliminuje kosztowny transfer paszy do obory, co ma zasadniczy wpływ na wzrost współczynnika opłacalności produkcji mleka w gospodarstwie.

Antonina Strącička

Rola składników mineralnych i witamin w żywieniu trzody chlewnej

Prawidłowy wzrost i rozwój zwierząt i uzyskanie od nich wysokiej produkcji zależy przede wszystkim od żywienia. W dziennej dawce pokarmowej powinny się znaleźć wysokowartościowe pasze, zapewniające zwierzętom odpowiednią ilość energii, białka, składników mineralnych i witamin. Niedobór tych składników może prowadzić do zahamowania wzrostu i zaburzeń płodności, obniżenia odporności na choroby i inwazje pasożytów, a także zwiększa zużycie paszy na jednostkę produktu. Pełne zabezpieczenie zwierzętom składników mineralnych i witamin jest szczególnie ważne, gdyż:

➤ **wapń** - wchodzi w skład kości, jest niezbędny do normalnego wzrostu, warunkuje prawidłowe funkcjonowanie organizmu i mineralizację kości. Jego niedobór objawia się krzywicą,

➤ **fosfor** - jest niezbędny dla prawidłowego funkcjonowania organizmu, występuje w kościach, uczestniczy w wielu procesach metabolicznych. Bogatym źródłem fosforu ogólnego, przystępnego dla zwierząt są nasiona roślin strączkowych i ziarno zbóż. Bardzo często jednak fosfor występuje w formie trudno przyswajalnych fitynianów i fityn,

➤ **magnez** - występuje w kościach, tkankach miękkich i płynach ustrojowych, bierze udział w wielu procesach metabolicznych. Jego niedobór może wywołać u przeżuwaczy wystąpienie tężyczki pastwiskowej.

➤ **sód** - jest składnikiem płynów ustrojowych i tkanek miękkich. Jego niedobór wpływa na zmniejszenie wykorzystania białka i zahamowanie wzrostu,

➤ **żelazo** - stanowi składnik hemoglobiny, bierze udział w czynnościach wszystkich komórek i narządów.

Występuje w paszach w ilościach wystarczających dla zwierząt starszych. Dużo żelaza zawierają pasze pochodzenia zwierzęcego i śruty poekstrakcyjne. Brak wystarczającej ilości żelaza powoduje u zwierząt młodych wystąpienie niedokrwistości,

➤ **miedź** - bierze udział w tworzeniu hemoglobiny oraz wchodzi w skład wielu enzymów. Brak miedzi powoduje niedokrwistość, zahamowanie wzrostu, nieprawidłowy rozwój, łamliwość i zniekształcenie kości,

➤ **cynk** - jest składnikiem wielu enzymów. Jego niedobór powoduje zahamowanie wzrostu i zmiany na skórze. Niewystarczająca ilość cynku u loch wpływa na brak rui i zwiększenie śmiertelności w okresie okołoporodowym,

➤ **kobalt** - jego brak powoduje charłactwo zwierząt. Najczęściej niedobór kobaltu ujawnia się u przeżuwaczy,

➤ **mangan** - wpływa na rozwój kości i tkanki chrzęstnej, jest aktywatorem wielu enzymów. Objawy jego niedoboru dotyczą układu rozrodczego jak brak rui, wzrost poronień, niska masa ciała zwierząt po urodzeniu,

➤ **jod** - wchodzi w skład hormonu tyroksyny występującego w tarczycy. Jego niedobór powoduje powiększenie tego gruczołu i obniża przyrosty wagowe zwierząt. Bogate w jod są pasze pochodzenia zwierzęcego, śruta sojowa i trawy łąkowe,

➤ **selen** - jest niezbędny dla właściwego wykorzystania witaminy E. Jego niewystarczająca ilość wpływa m.in. na występowanie wady mięsa PSE, śmierci sercowej, u loch powoduje zaburzenia w rozrodzie i słabe mioty,

➤ **witamina A i witaminy z grupy**
Ciąg dalszy na s.10 ➔

B - wpływają na wzrost i rozwój zwierząt,

➤ **witamina D** - jej niedobór powoduje występowanie krzywicy u młodych, oraz zaburzenia w płodności i rozmiękczenie kości u starszych zwierząt,

➤ **witamina E** - jej niewystarczająca ilość powoduje szereg schorzeń u zwierząt młodych.

Wartość pokarmowa pasz zależy od wielu czynników takich jak: warunki glebowe, nawożenie, termin zbioru, sposób konserwacji i długość przechowywania. Opierając żywienie o pasze gospodarskie należy pamiętać że:

- większość pasz zawiera nadmiar wapnia w stosunku do fosforu
- zielonki i okopowe są ubogie w fosfor
- zielonki i ziarna zbóż mają mało sodu
- większość pasz zawiera niewystarczające ilości witamin

Wynika stąd, że pełne zabezpieczenie potrzeb pokarmowych zwierząt w składniki mineralne i witaminy przy stosowaniu pasz gospodarskich jest praktycznie niemożliwe. W takich wypadkach konieczne jest uzupełnienie dawki pokarmowej odpowiednimi dodatkami mineralno-witaminowymi.

Bardzo istotne jest zaspokojenie potrzeb pokarmowych trzody chlewnej. Oprócz omówionych wcześniej składników pokarmowych trzoda chlewna potrzebuje również odpowiedniej ilości aminokwasów egzogennych. W zbożach występuje niedobór lizyny, natomiast ziemniaki mają za mało metioniny z cystyną i tryptofanu. Dokładnie zbilansowane dawki pokarmowe pozwalają uzyskać zdrowe i liczne mioty, oraz wysokie przyrosty masy ciała tuczników. Wpływa to znacznie na skrócenie okresu tuczu, zmniejszenie zużycia paszy na kilogram przyrostu masy ciała, a tym samym zwiększenie opłacalności produkcji.

Czesława Mirczewska

Ochrona sadów przed przymrozkami wiosennymi

Występujące w ciągu ostatnich lat przymrozki wiosenne spowodowały duże straty w sadach. W 2000 r. przymrozki wystąpiły w okresie najbardziej niebezpiecznym dla fazy rozwojowej drzewa, tuż po kwitnieniu. W związku z tym straty w plonie w naszym rejonie sięgały 90-95 % (sady jabłoniowe). W okresie kwitnienia rośliny są już w pełni procesów wzrostowych, a więc tracą wytrzymałość na niską temperaturę nabytą podczas wchodzenia w fazę spoczynku i nawet nieduże spadki temperatury poniżej zera mogą wyrządzić znaczne straty. Silne przemarznięcia kwiatów lub pąków kwiatowych, mogą być przyczyną przemienne owocowania drzew ziarnkowych. Zazwyczaj większość kwiatów różnych gatunków drzew owocowych ginie w temperaturze od -1,6°C do -3,8°C. Młode zawiązki owocowe bezpośrednio po kwitnieniu są tak samo wrażliwe na przymrozki jak kwiaty. Jabłka wyrosłe z uszkodzonych zawiązków są zdeformowane lub w najlepszym przypadku mają ordzawienia w kształcie pierścienia.

Producenci prowadzący intensywne sady nie mogą sobie pozwolić, aby plony w ich sadach były uzależnione od warunków pogodowych. Wobec rosnących kosztów produkcji sadownicy chcą mieć pewność, że plon zbierać będą co roku.

Istnieje wiele metod ochrony upraw przed przymrozkami. Najbardziej skutecznym sposobem na uniknięcie szkód mrozowych i przymrozkowych jest sadzenie drzew w korzystnych siedliskach mikroklimatycznych. Wzniesienia terenu i stoki niewysokich wzgórz są idealnym miejscem pod sad. Ważnym czynnikiem jest wybór odpowiedniej odmiany. Odmiany, które nadają się do nasadzeń na terenach mniej korzystnych to: Alwa, Cortland, Honeygold, Gloster i Ligol, a z wcześniejszych Delikates i Jester.

Spośród wielu znanych na świecie metod zapobiegania szkodom wywołanym przez przymrozki, najbardziej sprawdzoną i rozpowszechnioną jest deszczowanie. Wykonuje się jej

jednocześnie na całym chronionym obszarze i przez cały czas trwania przymrozku, to jest od chwili, gdy temperatura powietrza zbliży się do 0°C, aż do ponownego jej wzrostu powyżej 0°C, kiedy lód okrywający roślinę zacznie topnieć. Skuteczność deszczowania polega na wykorzystaniu ciepła zamarzania wody pokrywającej powierzchnię roślin. Według badań niemieckich, przy spadki temperatury do -6°C, niezbędna średnia intensywność opadu powinna wynosić 2,9 mm/godz. Odnosi się to do przymrozków radiacyjnych (z wypromieniowaniem), kiedy panuje cisza lub występują minimalne ruchy powietrza. Jako temperaturę graniczną (skuteczności) deszczowań ochronnych podają od -6°C do -7°C przy pogodzie bezwietrznej. Ochrona od przymrozków z wykorzystaniem deszczowania potrzebuje dużych ilości wody 30-45 m³/godz/ha zabezpieczanej powierzchni. Wodę do zasilania deszczowni ochronnych można pobierać z jezior, rzek, stawów, studni wierconych lub zbiorników wyrównawczych (basenów). Dla skutecznej ochrony roślin przed szkodami przymrozkowymi, oprócz sprzętu technicznego, konieczne są bardzo dokładne i sprawdzone przyrządy pomiarowe i kontrolne, jak: termometry suche i mokre, wiatromierze, sygnalizatory spadku temperatury powietrza.

Mamy różne metody ochrony przeciwprzymrozkowej:

- Ochrona zraszaczami lub minizraszaczami ponad uprawą,
- Ochrona zraszaczami poniżej uprawy,
- Ochrona minizraszaczami w środku korony.

Deszczowanie przeciwprzymrozkowe jest najbardziej skomplikowanym zabiegiem spośród nawodnień, a do jego realizacji wymagane są niezawodne urządzenia techniczne i dobra znajomość technologii deszczowania.

Elżbieta Kacprzak-Piwońska

W 2000 r. na terenie działania PZDR Wisznice prowadzono 8 pokazów z tematu: *Prawidłowy odchów prosiąt.*

Wiadomym jest iż wyniki opłacalności w produkcji trzody chlewnej zależne są między innymi od ilości odchowanych prosiąt od lochy

Wiąże się to również z wiekiem odsadzanych prosiąt. Ostatnio coraz częściej polecane jest skracanie okresu odsadzania prosiąt z dotychczasowych 6-8 tyg. do 4-5 tyg. Możliwe jest to przy zapewnieniu prosiętom optymalnych warunków ich odchovu polegających na zapewnieniu prosiętom odpowiedniej do wieku temperatury odchovu, stosowaniu właściwego żywienia macior w okresie odchovu prosiąt a także samego żywienia prosiąt.

Zalecana temperatura w okresie odchovu prosiąt zależna jest od ich wieku. Najwyższej temperatury wymagają prosięta w pierwszych

Wyniki pokazów z tematu: Prawidłowy odchów prosiąt.

dniach po urodzeniu 30-34 stopni. Z upływem wieku optymalna temperatura odchovu spada od 25-27 stopni w wieku 2-3 tyg. do 21-24 stopni w wieku 4-6 tyg. życia. W celu uzyskania tak wysokiej temperatury niezbędnym jest dogrzewanie części kojca przeznaczonego dla prosiąt lampami z możliwością regulacji ciepła w zależności od wieku prosiąt. Aby móc prosięta wcześniej odsadzać, należy je wcześniej przyzwyczaić do pobierania paszy stałej. Na rynku dostępnych jest szeregi mieszanek do żywienia prosiąt (nawet kilkunasto-dniowych) zawierających w swoim składzie pełne pokrycie potrzeb pokarmowych prosiąt. Ważnym czynnikiem decydującym o skróceniu okresu przebywania prosiąt przy maciorze jest zbilansowane żywienie maciory, aby

w okresie karmienia prosiąt pozwolić jej na jak największą produkcję mleka, najważniejszego i niczym nie zastąpionego pokarmu dla narodzonych prosiąt. Odsadzanie prosiąt przeprowadzamy w ten sposób, że maciorę zabieramy od prosiąt do innego kojca a nigdy odwrotnie gdyż prosięta po ich odsadzeniu przeżywają stres wywołany zmianą pomieszczenia i brakiem matki. Zaleca się aby w pierwszych dniach po odsadzeniu ograniczyć prosiętom ilość podawanej paszy ze względu na prawdopodobieństwo pobierania przez prosięta nadmiernej ilości paszy co może stać się przyczyną wystąpienia choroby obrzękowej.

Wyniki prowadzonych pokazów w zakresie żywienia macior i odchovu prosiąt ilustruje poniższa tabela; ■

Nazwisko i imię	Miejscowość	Ilość loch objętych obserw.	Okres dni		Średnia masa ciała		Zużycie paszy	
			odsadzania	odchovu	przy odsadzaniu	na końcu odchovu	Na 1 prosię w okresie odchovu	Przez lochę w okresie cyklu rozplodowego
Brodzki Antoni	Wisznice	4	48	56	16,75	20	13,75	437
Nieścioruk Mieczysław	Krzywowólka	6	33,30	57,20	10,20	19,27	30,55	489
Mirczewski Maciej	Kodeń	6	43	56,8	15,50	20,20	24,10	510
Urbański Tadeusz	Połoski	5	41,6	56,4	14,7	19,76	21,06	479,2
Chazan Jan	Kościeniewicze	6	42,8	55,8	15,98	19,80	22,90	488,6
Kossowski Krzysztof	Romaszki	5	40,6	53,6	16,9	23,2	17,6	568
Rudzki Tadeusz	Huszczal	6	41,2	57,3	16,3	22,1	18	542
Rogalski Witold	Wólka Korczow	6	29,8	56,6	9,9	21,8	26,8	490

Opracowali; Kozysa Zofia, Sawicki Andrzej, Wygiera Czesław PZDR Wisznice.

WESTFALIA

Autoryzowany dealer firmy
Westfalia Landtechnik Polen Sp. z o.o.

P.P.H.U. „MLEKO-SYSTEM”

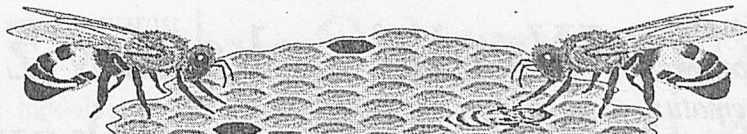
Radosław Kozak

ul. Składnicowa 8

21-200 Parczew

tel. (083) 355 13 09, fax. (083) 355 13 08

- Sprzedaż i montaż urządzeń udojowych i schładzających
 - Sprzedaż oryginalnych części zamiennych
 - Sprzedaż środków higieny doju
 - Atestacje urządzeń udojowych
 - Całodobowy serwis

Porady pszczelarskie

XXXVIII Naukowa Konferencja Pszczelarska

W dniach 13 - 14 marca b.r. odbyła się XXXVIII Naukowa Konferencja Pszczelarska w Puławach. W czasie jej trwania poruszono wiele zagadnień, z których kilka zasługuje na szczególną uwagę pszczelarzy praktyków.

W referacie "Skuteczność varroabójcza pasków Apifosu przy ponownym ich stosowaniu" przygotowanym przez Bożenę Chudą-Mickiewicz, Jarosława Prabuckiego, Grzegorza Perużyńskiego i Jerzego Samborskiego z Zakładu Pszczelnictwa Akademii Rolniczej w Szczecinie podano wyniki przeprowadzonych badań.

Apifos jest jednym z preparatów, oferowanych przez krajowy przemysł weterynaryjny, do zwalczania *Varroa jacobsoni* u pszczoł. Odnacza się on bardzo wysoką od 96,3% do 100% varroabójczą skutecznością.

W wyniku przeprowadzonego leczenia Apifosem, przy zastosowaniu używanych pasków, w rodzinach osypało się średnio 92,08% roztoczy, zaś stosując nowe, wielkość osypu pasożyta wynosiła 97,53%. Pozostała część osypu, wynosząca odpowiednio 7,92 i 2,47%, zebrano po zastosowaniu Apiwarolu. Uzyskane wyniki świadczą o zachowaniu bardzo dużej skuteczności pasków Apifosu po jednorazowym ich użyciu w rodzinach pszczelich. Należy podkreślić, iż w obu badanych grupach doświadczalnej i kontrolnej cechowała je wysoka skuteczność w krótkim czasie, gdyż około 80% roztoczy ginęło już po 3-tygodniowej ich ekspozycji w rodzinach pszczelich.

Konstanty Romaniuk i Wiesław Witkiewicz z Katedry Parazytologii i Chorób Inwazyjnych Uniwersytetu

Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w opracowaniu "Ocena przebiegu inwazji *Varroa jacobsoni* u pszczoł po wieloletnim leczeniu preparatem Apiwarol AS" stwierdzili, że ten specyfik nadal skutecznie zabija samice *V. jacobsoni*. Zauważyli, że pszczoły augustowskie i kraińskie stały się jakby oporniejsze na inwazję warrozy. U pszczoł tych warroza występuje na niskim poziomie i nie ma tendencji wzrostu, natomiast pszczoła kaukaska nadal chętniej jest atakowana przez samice tego pasożyta. Autor referatu "Skuteczność fumagiliny w zależności od sposobu podania w zwalczaniu inwazji *Nosema apis* u pszczoł" Rajmund Sokół z Katedry Parazytologii i Chorób Inwazyjnych UWM w Olsztynie dowiódł, że najskuteczniejszym sposobem zwalczania tej choroby jest 2-3-krotny oprysk pszczoł syropem cukrowym z fumagiliną lub podawanie go w podkarmiaczce przez 6 kolejnych dni w ilości 1 litra na rodzinę.

Miód pszczeleli jest jednym z najwyżej cenionych naturalnych produktów spożywczych. Powodem tak wysokiej oceny są właściwości lecznicze i konserwujące, wysoka wartość energetyczna oraz jego słodki smak. Używanie miodu do słodzenia gorącej herbaty, czy też pozostawianie otwartego słoika z miodem na słońcu może powodować zmiany jego wartości odżywczej i leczniczej.

Istotny wpływ na właściwości miodu pszczelego mają czas i warunki jego przechowywania, w tym przede wszystkim temperatura. Wraz z jej wzrostem nasilają się zmiany w składzie chemicznym miodu; następuje wzrost zawartości 5-hydroksymetylofurfuralu (HMF),

obniżenie wartości liczby diastazowej (LD) i jego właściwości antibakteryjnych.

Celem pracy Jolanty Piekut i Marii Borawskiej z Katedry Maszyn i Urządzeń Przemysłu Spożywczego Politechniki Białostockiej pt "Zmiany zawartości cukrów, 5-hydroksymetylofurfuralu i α -amylazy w miodach pszczelich pod wpływem temperatury przechowywania" była ocena wpływu temperatury przechowywania miodu pszczelego na jego wybrane właściwości fizykochemiczne.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, iż roczne przechowywanie miodu pszczelego w temperaturze pokojowej powoduje istotne zmiany w jego składzie chemicznym (wzrost zawartości cukrów redukujących o 3%, obniżenie zawartości sacharozy o 66%, obniżenie liczby LD o 26%, wzrost HMF o 216%). Najmniejsze zmiany, a więc i najkorzystniejsze warunki przechowywania, stwierdzono w próbach przetrzymywanych w zamrażarce (wzrost zawartości cukrów redukujących o 1,7%, obniżenie zawartości sacharozy o 55%, obniżenie LD o 17%, wzrost HMF o 131%) i w lodówce (wzrost zawartości cukrów redukujących o 2%, obniżenie zawartości sacharozy o 60%, obniżenie LD o 25%, wzrost HMF o 165%).

Wadą przechowywania miodu w niskich temperaturach jest jego konsystencja. Miód staje się wówczas twardą, trudną do rozsmarowania masą. Przechowywanie miodu w niskich temperaturach wskazane jest jedynie w przypadku dłuższego magazynowania go przez producentów, w celu zachowania dobrej jakości. ■

Małgorzata Lewandowska

Informacje rynkowe

Ceny z targowisk w Polsce w okresie 17.04.2001 – 20.04.2001r.

L P	Województwo	Targowisko	Pszenvica zł/dt	Żyto zł/dt	Jęczmień zł/dt	Ziemniaki zł/dt	Prosięta zł/parę	Cebula zł/kg
1.	Dolnośląskie	Głogów	60	-	-	42	210	-
2.	Dolnośląskie	Jawor	59	-	54	40	200	0,60
3.	Kujawsko-Pomorskie	Golub Dobrzyń	60	52	60	35	240	0,80
4.	Kujawsko-Pomorskie	Skępe	61	50	61	20	225	0,80
5.	Łódzkie	Pajęczno	56	43	53	30	235	0,70
6.	Łódzkie	Tuszyn	-	-	-	20	260	0,60
7.	Lubelskie	Biała Podlaska	60	48	60	20	-	0,90
8.	Lubelskie	Urszulin	50	45	50	25	190	0,50
9.	Lubelskie	Chełm	50	45	47	25	200	0,80
10.	Lubelskie	Piaski	52	-	49	55	225	0,50
11.	Lubuskie	Drezdenko	63	50	-	50	195	1,00
12.	Lubuskie	Zary	70	-	65	30	220	0,70
13.	Małopolskie	Stary Sącz	65	55	62	25	280	1,00
14.	Małopolskie	Proszowice	54	48	55	17	240	0,35
15.	Mazowieckie	Chorzele	63	50	65	25	260	0,60
16.	Mazowieckie	Garwolin	60	42	60	15	240	0,60
17.	Mazowieckie	Sochaczew	60	45	60	20	230	0,80
18.	Mazowieckie	Sokolów Podlaski	57	43	59	118	220	0,40
19.	Opolskie	Kędzierzyn-Koźle	-	-	-	60	230	1,00
20.	Podkarpackie	Jasło	-	-	-	25	230	0,70
21.	Podkarpackie	Mielec	60	-	60	23	260	1,00
22.	Pomorskie	Wejherowo	65	50	60	35	200	0,90
23.	Pomorskie	Starogard Gd.	60	45	60	25	210	0,80
24.	Podlaskie	Siemiatycze	55	40	60	30	250	0,70
25.	Śląskie	Racibórz	60	-	60	25	-	1,00
26.	Śląskie	Siewierz	60	50	60	25	-	0,80
27.	Świętokrzyskie	Opatów	50	-	50	13	260	0,55
28.	Świętokrzyskie	Skalbmierz	55	-	55	20	280	0,20
29.	Warmińsko-Mazurskie	Orneta	50	-	-	30	240	0,80
30.	Warmińsko-Mazurskie	Susz	56	50	58	30	220	0,70
31.	Wielkopolskie	Pleszew	59	-	56	39	220	-
32.	Wielkopolskie	Wolsztyn	66	58	66	37	220	1,00
33.	Zachodnio-Pomorskie	Slawno	-	-	-	50	210	0,60
34.	Zachodnio-Pomorskie	Stargard Szczeciński	55	-	-	60	200	0,90

Notowania cen targowiskowych sporządzone przez oddział WODR w Grabanowie

(Ceny w zł za jednostkę)

L p	Wyszczególnienie	J.M	Wisznice 23.04.2001 poniedziałek	Parczew 24.04.2001 wtorek	Piszczac 25.04.2001 środa	Radzyń Podlaski 25.04.2001 środa	Biała Podlaska 26.04.2001 czwartek	Międzyrzec Podlaski 26.04.2001 czwartek
1.	Pszenica	dt	50 - 55	55 - 60	55	54 - 56	56-60	55-60
2.	Pszenżyto	dt	45 - 50	-	45 - 50	46 - 49	50 - 55	55
3.	Zyto	dt	40	40	40 - 43	44 - 45	40-45	42
4.	Owies	dt	40 - 45	-	45	45 - 46	45-50	50
5.	Proso	dt	-	-	-	-	110	-
6.	Jęczmień	dt	55 - 60	55	55	54 - 55	60	60
7.	Mieszkanka zbożowa	dt	45	45	45	46 - 49	-	52
8.	Gryka	dt	-	-	-	-	70	-
9.	Gorzyczka	dt	-	-	-	-	160	-
10.	Ziemniaki	dt	15 - 20	20 - 28	15	-	15- 20	20
11.	Ziemniaki sadzeniaki	dt	-	-	-	-	20	-
12.	Prosięta 10-15 kg	para	180 - 210	-	180 - 200	210 - 220	250	210-220
13.	Prosięta pow. 15 kg	para	220 - 240	200 - 250	220 - 240	230 - 280	270	250-260
14.	Kurczęta odchowane	szt.	-	-	6.50	-	-	-
15.	Jaja	szt.	0.32 - 0.35	0.32 - 0.38	0.33 - 0.40	0.26 - 0.36	0.30 - 0.36	0.30 - 0.40
16.	Jabłka	kg	0.60 - 1.50	1.00 - 1.80	0.80 - 1.50	0.80 - 1.60	1.50-2.00	1.00 - 1.80
17.	Gruszki	kg	-	-	3.00	2.50 - 3.50	-	3.50
18.	Cebula	kg	0.60	0.50 - 1.00	0.60 - 1.00	0.50 - 0.80	1.00	0.50-0.60
19.	Czosnek	kg	5.00 - 6.00	-	5.00 - 6.00	-	8.00	7.00-8.00
20.	Cebula dymka	kg	-	-	-	-	2.00-4.00	-
21.	Czosnek	szt.	-	0.50	-	-	-	-
22.	Kalafior	szt.	-	-	-	-	2.00	-
23.	Kapusta	szt.	0.50 - 1.20	-	-	0.80 - 2.00	-	0.80-1.50
24.	Kapusta	kg	-	-	-	-	0.50	-
25.	Kapusta pekińska	szt.	-	-	-	-	3.50	-
26.	Kapusta pekińska	kg	-	-	-	-	-	3.50
27.	Kapusta kiszona	kg	-	-	-	-	2.00	-
28.	Kapusta czerwona	szt.	-	-	-	-	-	0.80-1.20
29.	Ogórek kiszony	kg	-	-	-	-	6.00	-
30.	Ogórek	kg	-	4.80 - 6.00	-	5.00 - 6.00	6.00	6.00-7.00
31.	Pomidory	kg	-	5.00 - 7.80	-	7.00 - 8.00	6.00-8.00	7.50-8.00
32.	Papryka	kg	-	-	-	-	10.00	-
33.	Pieczarki	kg	-	5.00	4.00 - 4.50	4.00 - 5.00	4.00-4.50	4.00-4.80
34.	Marchew	kg	0.80 - 1.00	0.60 - 1.00	0.80 - 1.00	0.50 - 0.80	1.00-1.60	0.80-1.30
35.	Pietruszka	kg	3.00	4.50 - 5.00	4.00	4.00 - 5.00	4.00	4.00-5.00
36.	Miód	kg	12.00 - 15.00	-	12.00 - 14.00	-	-	16.00-17.00
37.	Natka pietruszki	pęczek	-	-	-	-	-	0.80
38.	Buraki czerwone	kg	1.00	0.60 - 1.00	1.00	0.50 - 0.70	1.00	0.60-0.80
39.	Rzodkiewka	pęczek	1.20	-	1.00 - 1.30	0.80 - 1.00	1.20-1.60	1.00-1.20
40.	Szczypiorek	pęczek	0.80	0.80 - 1.00	0.80	0.50 - 0.70	0.80	0.80
41.	Salata	szt.	1.50	-	1.20	1.00 - 1.20	1.00-1.50	1.00
42.	Seler	kg	-	2.50	-	2.50 - 3.00	3.00	2.50-3.00
43.	Por	kg	-	2.50 - 3.00	-	-	3.00-4.00	1.00-1.30
44.	Por	szt.	-	-	0.50 - 1.00	-	-	1.50
45.	Ziemniaki	kg	-	0.50	-	-	0.40 - 0.60	0.40
46.	Fasola	kg	-	-	-	-	-	3.50-5.00
47.	Pestka dyni	kg	2.80 - 3.00	-	-	-	-	-
48.	Kapusta sadzonki	szt.	-	-	-	-	0.20-0.30	-
49.	Kalafior sadzonki	szt.	-	-	-	-	0.20-0.30	-
50.	Orzech włoski	kg	-	-	3.50	-	-	-

Wisznice:	zboża	podaż duża	popyt duży
Parczew:	prosięta	podaż mała	popyt duży
	zboża	podaż średnia	popyt średni
Piszczac:	prosięta	podaż mała	popyt mały
	zboża	podaż duża	popyt średni
Radzyń Podlaski:	prosięta	podaż średnia	popyt średni
	zboża	podaż duża	popyt średni
Biała Podlaska:	prosięta	podaż średnia	popyt średni
	zboża	podaż średnia	popyt średni
Międzyrzec Podl.	prosięta	podaż średnia	popyt średni
	zboża	podaż średnia	popyt średni
	prosięta	podaż średnia	popyt średni

Ogłoszenie

Andrzej Kopiński gm. Podedwórze
tel. (083) 3795326 Sprzedam: przyczepę D
50, 6 ton, stan b. dobry - cena 6 tys. zł,
kombajn ziemniaczany Anna - stan dobry -
cena 6,5 tys. zł,
Kombajn zbożowy Bizon ZO 56 szarpacz +
kabina 1986 r. - cena 34 tys.

Rolnicze badania rynkowe

Sejm uchwalił ustawę o rolniczych badaniach rynkowych, która tworzy podstawy do prowadzenia bieżących badań poziomu cen i wielkości obrotów artykułami rolno-spożywczymi oraz dostosowuje polskie prawo do norm UE.

Według ustawy wyniki badań rynkowych będą informować o bieżącej sytuacji na rynku przez natychmiastowe udostępnianie danych z notowań codziennych, tygodniowych lub opracowywanych w innych cyklach.

Obowiązujące w UE unormowania prawne nakładają na kraje członkowskie obowiązek przekazywania informacji o poziomie cen rynkowych, a zwłaszcza dla następujących rynków: wołowiny, wieprzowiny, baraniny, drobiu i jaj, mleka, zbóż, roślin oleistych, owoców i warzyw, bananów i kwiatów.

Dla każdego rodzaju informacji określono też częstotliwość prowadzonych notowań oraz

termin i sposób przekazywania informacji do centralnej bazy danych, którą będzie zawiadywać Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie z siedzibą w Końskowoli Oddział w Grabanowie otrzymał bezpłatnie 2 komputery z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi -Departament Polityki Rolnej. Powyższe komputery są wykorzystywane w Zespołach Doradztwa Rolniczego: Biała Podlaska i Wisznice celem przygotowywania bieżącej informacji cenowej. Notowania cen są realizowane na dwóch reprezentatywnych targowiskach naszego regionu: Biała Podlaska i Wisznice. Badania cen dokonywane są raz w tygodniu i obejmują następujące produkty rolnicze- towary roślinne: pszenica, jęczmień, żyto, owies - 50 kg*; ziemniaki jadalne (workowane lub luzem) - 10 kg*; ziemniaki wczesne (workowane lub luzem) - 3kg*; cebula biała (workowana lub luzem) - 3 kg*.

• towary zwierzęce - zwierzęta

do dalszego chowu: prosięta - 2 sztuki*; młode bydło opasowe do 1 roku - 1 sztuka*; jałówki cielne powyżej 1,5 roku - 1 sztuka*; krowy mleczne -1 sztuka*

- zwierzęta rzeźne : krowy wybrakowane - 1 sztuka*;
- zwierzęta ogólnoużytkowe: cielęta o wadze 60 -100 kg - 1 sztuka*
- * - minimalna wielkość pojedynczych transakcji na badanym targowisku

Wykaz powyższy stanowi jednolitą listę obowiązującą na terenie całego kraju.

Następnie za pomocą sieci Internet są przekazywane do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi Departamentu Polityki Rolnej w celu tworzenia biuletynów informacyjnych Krajowej Rolniczej Informacji Rynkowej.

Średnia krajowa cena skupu żyta w styczniu 2001 roku wynosiła 46,98 zł za 1 kwintal - poinformował GUS. Cena ta stanowi podstawę do ustalania odszkodowań za szkody wyrządzone w związku z melioracją.

*Opracowała
Bożena Michalczyk*

Ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach

Ceny w złotych za jednostkę

Produkty	Jednostka	I-VI 2000	VII-XII 2000	XII 2000	I 2001
Pszenica	dt	54,17	58,06	56,43	57,30
Żyto	dt	40,39	42,64	42,25	43,56
Jęczmień	dt	47,39	49,44	48,71	49,70
Owies	dt	41,37	43,07	42,24	42,91
Ziemniaki jadalne	dt	47,11	32,66	32,01	32,43
Siano łąkowe	dt	20,44	21,93	22,23	22,29
Siano koniczyny	dt	24,66	26,39	26,54	26,63
Krowa dojna	sztuka	1374	1446	1516	1530
Jałówka I -roczna	sztuka	873	908	941	940
Prosię na chów	sztuka	79,74	92,75	99,55	101
Maciora owcza na chów	sztuka	139	140	145	144
Koń roboczy	sztuka	2797	2882	2917	2924
Bydło rzeźne (bez cieląt)	1 kg	2,68	2,91	2,93	2,88
W tym młode bydło	1 kg	2,98	3,24	3,27	3,23
Trzoda chlewna	1 kg	3,25	3,96	3,92	3,97

Źródło GUS

Ceny zbóż, żywca wołowego oraz wieprzowego ZBOŻA

od 24 kwietnia do 27 kwietnia 2001 r. ceny w zł / dt

REJON PUNKT SKUPU	PSZENICA	JĘCZMIENŃ	ŻYTO	PSZENŻYTO
KOJPASZ - Dubica	52,00	50,00	41,00	50,00
Mieszalnia Pasz J i Z Bajkowscy - Kopytnik	55,00	52,00	42,00	48,00
PPP BACUTIL Bedlno	60,00	58,00	-	-
Młyn w Komarówce Podl.	62,00	-	-	-
Gorzelnia Bojanówka	-	-	44,00	-
Młyn Gospodarczy Marek Trościańczyk - Parczew	55,00	-	42,00	-

Do ceny podstawowej doliczany jest 3% VAT

ŻYWIEC WIEPRZOWY I WOŁOWY

od 23 kwietnia -27 kwietnia 2001 r. cena w zł / kg

REJON PUNKT SKUPU	ŻYWIEC WIEPRZOWY		ŻYWIEC WOŁOWY		
	TUCZNIKI	MACIORY	BUHAJE	JAŁÓWKI	KROWY
Biała Podlaska					
Felix Rossosz	4,20		2,90-3,00	2,30	
Ubojnia Koszoły	4,40		3,00-3,20	2,60	
Prywatny Curyń	4,35 z VAT				
Biała Podlaska -ZM Łuków	4,30	2,90-3,00			
Parczew					
Parczew-ZM „ŁMEAT” Łuków	4,30	3,00-3,10	2,70-2,80	2,30-2,50	
Radzyń Podlaski					
Masarnia-Ubojnia ZEMAT s.c. Wohyń	4,50 z VAT	2,40	2,80	2,50	1,80
ZM Łuków	4,20	2,40			

Do ceny podstawowej doliczany jest 3% VAT

Ceny mleka OSM Biała Podlaska na dzień 07.05.2001r.

Jednostka tłuszczu	2 gr /litr	Za dostawę ponad 2000 l miesięcznie	6 gr / litr
Jednostka białka	8,5 gr /litr	Za dostawę ponad 3000 l miesięcznie	8 gr/ litr
Dopłaty do 1 litra		Za dostawę ponad 10000 l miesięcznie	17 gr/ litr
		Za odstawę ze zbiornika	10 gr/ litr
Klasa Extra	26 gr /litr	Do ceny wyjściowej dopłacany jest VAT w wysokości 3%	
Klasa I	16 gr /litr		
Za posiadanie 1 udziału	10 gr /litr	Jeden udział wynosi	
Za posiadanie 2 udziałów	14 gr /litr		
Za posiadanie 3 udziałów	17 gr /litr		
Za dostawę ponad 1000 l miesięcznie	4 gr /litr		

840 zł

Po długich przygotowaniach i dyskusjach 23 maja 1997 roku Sejm RP uchwalił nową ustawę o ochronie zwierząt. U podstaw tej ustawy leży zmiany w świadomości społecznej, dotyczące stosunku do zwierząt jako istot zdolnych do odczuwania negatywnych i pozytywnych bodźców płynących ze środowiska.

Co z ochroną zwierząt?

Kluczowym zadaniem, jakie stawia sobie wspomniana ustawa jest ochrona zwierząt przed niepotrzebnym cierpieniem i zapewnieniem zwierzętom w miarę możliwości tak zwanego dobrostanu. Pojęcie dobrostanu jest związane z zachowaniem szeroko pojętej homeostazy organizmu. Warunkiem utrzymania homeostazy jest spełnienie wymagań życiowych osobnika, takich jak przebywanie w optymalnym środowisku fizycznym, biologicznym, zapewnienie warunków realizacji zachowań związanych z odżywianiem się, położeniem ciała, ruchem, odpoczynkiem, rozrodem, pielęgnacją ciała itp.

Ustawa o ochronie zwierząt jednoznacznie podkreśla, iż każde zwierzę wymaga humanitarnego traktowania, a nieuzasadnione lub niehumanitarne zabijanie zwierząt oraz znęcanie się nad nimi jest zabronione i podlega karze.

Zgodnie z artykułem 1 ustawy "zwierzę jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia nie jest rzeczą, człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę i opiekę."

W artykule tym wyraźnie poruszona została zasadnicza idea zawarta w ustawie - idea poszanowania i ochrony zwierzęcia przez człowieka.

Ustawa obejmuje swoim zakresem między innymi zwierzęta gospodarcze. Przedmiot ustawy stanowią również kwestie dotyczące transportu zwierząt, zabiegów na nich, procedur doświadczalnych oraz uśmiercanie zwierząt. W artykule 3 określone zostały właściwe organy współpracujące ze sobą w realizacji przepisów ustawy.

Artykuł 5 ustawy określa, na czym polega humanitarne traktowanie każdego zwierzęcia. Czym jest nieuzasadnione lub niehumanitarne zabijanie zwierząt oraz znęcanie się nad nimi z dokładnym zdefiniowaniem, na czym polega owe znęcanie się zapisana jest w artykule 6 ustawy.

Ustawa o Ochronie zwierząt przewiduje w artykule 7 tryb postępowania w razie spełnienia zawartych w niej

przesłanek dotyczących niehumanitarnego traktowania zwierząt.

Zwierzę może zostać wówczas czasowo odebrane właścicielowi lub opiekunowi na podstawie decyzji wójta, burmistrza (prezydenta miasta) i przekazane do schroniska dla zwierząt lub pod opiekę innej osoby lub instytucji.

Decyzja dotycząca odebrania lub przekazania zwierzęcia podejmowana jest z urzędu lub na wniosek i podlega ona natychmiastowemu wykonaniu. Podkreślenia wymaga fakt, iż ustawodawca posługuje się generalnie w powyższym artykule formą "może być odebrane", która daje zbyt dużą swobodę w podejmowaniu decyzji wobec faktu niehumanitarnego traktowania zwierzęcia. Zapewne zapis "powinno być odebrane" zapewniłby zwierzętom lepszą ochronę.

W dalszych artykułach ustawy w stosunku do poszczególnych grup zwierząt zawarte są wymogi odnoszące się do sposobu ich utrzymywania i transportu. Jeżeli chodzi o transport zwierząt, ustawa określa między innymi, jakie wymogi winny spełniać środki transportu, w jakich przemieszczane są zwierzęta, jak zwierzęta winny być ulokowane w czasie transportu itp. (art. 24 ustawy).

Ustawa regulując zagadnienia związane z zabiegami na zwierzętach, procedurom doświadczalnym z użyciem zwierząt oraz z uśmiercaniem ich ustala zasady postępowania w trakcie tych czynności. Przykładowo zabiegi lekarsko-weterynaryjne na zwierzętach są dopuszczalne dla ratowania ich życia lub zdrowia oraz dla koniecznego ograniczenia populacji i mogą być przeprowadzone wyłącznie przez osoby uprawnione (artykuł 27 ustawy). Zgodnie z artykułem 28 ustawy "doświadczenia i testy dopuszczalne są tylko wtedy, gdy są niezbędne do badań naukowych, dydaktyki w szkołach wyższych lub ochrony życia ludzi bądź zwierząt oraz jeśli celów tych nie można osiągnąć w inny sposób z powodu braków odpowiednich metod alternatywnych."

Artykuł 33 ustawy dotyczy uśmiercania zwierząt. Czytamy w nim, że uśmiercanie zwierząt może być uzasadnione wyłącznie potrzebą gospodarczą, względami humanitarnymi, koniecznością sanitarną i nadmierną agresywnością.

Zwierzę kręgowce w ubojni może zostać uśmiercone tylko po uprzednim pozbawieniu świadomości, wyłącznie przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje.

Podsumowaniem wszystkich tych przepisów są przepisy karne, które przewidują kilka rodzajów kar mających zastosowanie wobec naruszenia ustawy. Są to przykładowo: kara grzywny, kara pozbawienia lub ograniczenia wolności, lub kara orzeczenia przez sąd przepadku zwierzęcia. Jak widać mamy regulację prawną, która winna chronić zwierzęta przed okrucieństwem człowieka, pytanie teraz, jakie można sobie postawić, to czy w rzeczywistości jest ona w stanie dać zwierzętom pełną ochronę, skoro od 24 października 1997 roku do 30 czerwca 1999 roku prowadzono około tysiąca postępowań przygotowawczych. W prawie trzystu sprawcy zostali skazani, w ponad trzydziestu zapadły wyroki uniewinniające, w około sześćdziesięciu zastosowano warunkowe umorzenie postępowania karnego, w ponad dziesięciu postępowanie umorzono. Reszta była w toku.

16 marca Sejm dostosowując prawo do standardów Unii dokonał zmian w Ustawie o Ochronie Zwierząt, przywracając kilka zakazów, ale i poszerzając możliwość przeprowadzania eksperymentów i testów na zwierzętach. Zmiany pogarszające sytuację zwierząt wywołały protesty organizacji ekologicznych. Jakie będą tego efekty poinformujemy w następnym materiale. Teraz ustawa wróci do Sejmu.

*Jacek Kołodziejczyk
Urząd Marszałkowski w Lublinie*

Podziękowania dla wszystkich, którym los zwierząt nie jest obojętny za okazaną pomoc przy realizacji materiału.

Pan Henryk Oleszczuk z Czeputki gm. Sosnówka gospodaruje na 70 ha, z czego 60 ha stanowią grunty orne. Gospodarstwo rolne o powierzchni 10,60 ha przejął po swoich rodzicach w 1971 roku. Było ono wtedy wielokierunkowe. Produkcja zwierzęca ograniczała się do chowu krów, świń i koni. W latach 70-tych liczba krów wahała się w granicach 8-12 sztuk. Pan Henryk systematycznie dokupywał ziemię. Starał się, żeby te działki przylegały do jego pola. W latach 80-tych rolnik przez kilka lat trzymał młode bydło opasowe, w ilości nawet 100 sztuk w rzucie, opasowe do wagi 300 kg na eksport do Włoch.

Przedstawiam gospodarstwo

W 1992 roku decyduje się na budowę tuczarni na pochyłej posadzce i ukierunkowuje produkcję na trzodę chlewną. Początkowo prowadzi tucz w cyklu otwartym. Ponieważ jakość tuczników produkowanych z zakupionego materiału nie była najlepsza zdecydował się na modernizację istniejącego obok budynku na chlewnię dla macior. Zakupił wtedy z chlewni zarodowej loszki krzyżówkowe (wbp x pbz) i knura.

Obecnie pan Henryk utrzymuje 40 loch, z których cały przychówek przeznacza do dalszego chowu. Przeciętnie od 1 lochy uzyskuje w ciągu roku 20 prosiąt. W 2000 roku wyprodukował ok. 500 sztuk tuczników. W obecnym planuje zwiększyć produkcję do ok. 600 sztuk. Rolnik posiada podpisaną wieloletnią umowę z Zakładami Mięsnymi w Łukowie jak również wykupione udziały za ok. 6 tys. zł. Odbiór tuczników w partiach po 25 sztuk odbywa się bezpośrednio z gospodarstwa w ustalonym odpowiednio wcześniej, przez obie strony terminie. Zakup knura mieszańca (Hampshire x Pietrain) i stosowanie krzyżowania

towarowego zaowocowało wyższą mięsnością produkowanych tuczników, która kształtuje się na poziomie 53 - 56 %.

Całość produkcji roślinnej w gospodarstwie podporządkowana jest produkcji zwierzęcej. Na 60 ha gruntów ornych uprawiane są: pszenżyto 25 ha osiągając plon 43 q/ha, jęczmień jary - 5 ha - plon 45 q i mieszanka jara 30 ha - plon 45 q. Ze względu na wyłączną uprawę zbóż rolnik widzi potrzebę wprowadzenia do płodozmianu innych roślin. Myśli o łubinie i grochu, które to mógłby przeznaczyć na paszę. Mieszanek pełnoporcjowych dla trzody chlewnej sporządza we własnym gospodarstwie,

dokupując tylko otręby i koncentraty firmy Cargill pasze, które umożliwiają dobre zbilansowanie dawki pokarmowej.

Ze współpracy z tą firmą korzysta dodatkowo, gdyż firma ta wspólnie z Oddziałem WODR w Grabanowie organizuje szkolenia dla hodowców jak i wyjazdy m. in. do wytwórni pasz w Siedlcach.

Rolnik posiada pełny zestaw maszyn do uprawy i pielęgnacji roślin. Pan Henryk stara się, jeśli jest to tylko możliwe, inwestować w swoje gospodarstwo. Mówi, że "coś w każdym roku robi" - np. w grudniu 1999 roku kupuje ciągnik Ursus 1224 - 12 KM w cenie ok. 100 tys. zł. W 2000 roku przeprowadza częściową modernizację jednej z chlewni, w której znajdują się maciory. Twierdzi, że rok w którym nie inwestuje uważa za stracony. Bardzo pomocna w prowadzeniu gospodarstwa jest jego żona pani Jadwiga. Pan Henryk duże nadzieje wiąże ze swoim 12-letnim synem, którego już dzisiaj powoli przyucza do przejęcia w przyszłości gospodarstwa. ■

Marek Lewandowski

Zarząd Stacji Hodowli i Unasieniania Zwierząt Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy przy ul. Zamczysko 9a, 85 - 868 Bydgoszcz 13, działającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą

WZYWA

Na podstawie § 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu nabywania akcji przez uprawnionych rolników korzystających z usług sztucznego unasieniania zwierząt gospodarskich (Dz.U. nr 2/2000, poz. 25) uprawnionych rolników tj. tych, którzy w okresie od 9.04.1993 r. do 9.04.1998 r. korzystali z usług sztucznego unasieniania Stacji Hodowli i Unasieniania Zwierząt w Zamościu oraz jej zakładów w: Białce k. Radzyna Podlaskiego, Lublinie, Chełmie do złożenia w terminie do dnia 14.05.2001 r. pisemnych oświadczeń o zamiarze nieodpłatnego nabycia udziałów.

Pisemne oświadczenia należy przesłać listem poleconym albo złożyć osobiście w siedzibie Oddziału w Zamościu oraz najbliższych zakładów w Lublinie i Białce k. Radzyna Podlaskiego.

Oświadczenie powinno zawierać:

1. imię i nazwisko lub nazwą firmy oraz adres zamieszkania, albo siedzibę uprawnionego rolnika;
2. wyraźne stwierdzenie woli nabycia udziałów;
3. określenie siedziby stacji hodowli i unasieniania zwierząt, z której usług korzystał uprawniony rolnik oraz przynajmniej jedną datę unasieniania krowy lub lochy po raz pierwszy w ww. terminie.

Nie złożenie oświadczenia w powyższym terminie powoduje utratę prawa do nieodpłatnego nabycia udziałów.

Międzynarodowa wystawa rolnicza "Agromek" organizowana jest corocznie w duńskim mieście Herning. Duńscy organizatorzy wystawy oraz Ambasada Królestwa Danii od wielu lat tradycyjnie zapraszają do udziału w niej 400- osobową grupę uczestników z Polski.

Wystawa „Agromek 2001”

W tegorocznej wystawie, która odbyła się w dniach 16-20 stycznia mieli możliwość uczestniczenia rolnicy i doradcy z naszego regionu.

Organizatorem wyjazdu było Regionalne Centrum Doradztwa Rozwoju Wsi i Obszarów Wiejskich w Radomiu.

Uczestnicy wyjazdu mieli możliwość zapoznania się w ciągu dwóch dni zwiedzania wystawy z najnowszymi osiągnięciami rolnictwa, głównie w dziedzinie mechanizacji

rolnictwa oraz hodowli zwierząt. Duńscy organizatorzy umożliwili także uczestnikom wizytę w duńskim gospodarstwie rolnym.

Pobyt w gospodarstwie rolnym zainteresował szczególnie rolników, którzy mieli możliwość skonfrontowania własnych warunków i możliwości gospodarowania z warunkami gospodarstwa unijnego. Wizytowane gospodarstwo można uznać za przeciętne w warunkach gospodarki duń-

skiej. Powierzchnia gospodarstwa to 52 ha gruntów własnych i 12 ha dzierżawy z czego 37 ha to grunty orne a 27 ha zajmują użytki zielone. Średnia wielkość gospodarstwa w Danii to 70-80 ha. Za duże uważa się gospodarstwo powyżej 100 ha. Rolnik utrzymuje 60 szt. krów dojnych rasy Jersey o średniej wydajności - 6 451 l mleka rocznie o 5,8 % tłuszczu - 5 i 4.01 % białka.

Gospodarstwo dysponuje kwotą mleczną w wysokości 360 000 kg. mleka- oznaczającą górny pułap dostaw mleka do mleczarni bez narażania się na opłaty karne. Można było poznać opinię rolnika duńskiego na temat sytuacji w rolnictwie, z której wynikało, że utrzymanie dochodu na jednakowym poziomie wymaga coraz większych nakładów i wysiłku.

Rolnictwo zarówno w Unii jak i na całym świecie nie jest źródłem zadowalających dochodów. W Danii w sektorze rolniczym pracuje 194 500 osób co stanowi 4 % ludności czynnej zawodowo. Średnia wieku rolnika wynosi 52 lata.- dla porównania w Polsce szacowana jest na poziomie poniżej 45 lat.

Wyjazd do Danii umożliwił uczestnikom poznanie realiów gospodarowania na przykładzie wizytowanego gospodarstwa, obejrzenie wystawy prezentującej najnowsze osiągnięcia w dziedzinie mechanizacji i hodowli zwierząt oraz zwiedzenie kolejnego państwa unijnego.

*Janina Kempka
Specjalista ds. integracji z UE*

Ogłoszenie

Marek Banaszuk

21-580 Wisznice

ul. Dubica 7 tel. (083) 378-22-46

wykonuje: usługi stolarskie, na zamówienie meble kuchenne (stoły, ławy, regały), pokojowe

Konie zimnokrwiste stanowią najliczniejszą grupę koni w Polsce. Liczą ponad 60% koni utrzymywanych w kraju,

A może konie

oraz najliczniejszą grupę tego typu koni w Europie. Konie zimnokrwiste są przedmiotem eksportu rzeźnego do państw UE. Rocznie eksportuje się na ok. 100 mln. dolarów koniny. Część koni wykorzystuje się do pracy w gospodarstwie, w agroturystyce i w ośrodkach hipoterapii. Hodowla koni jest prowadzona głównie przez hodowców prywatnych i państwowe stadniny. Obecnie występuje zagrożenie, że z braku dotacji państwowych nastąpi brak hodowanych ogierów i klaczy jako materiału hodowlanego. Większość dobrych rozrodników zostanie sprzedana na rzeź z przyczyn ekonomicznych. Rolnicy hobbysci i ci którzy chcą uzyskać dodatkowe źródło dochodu postanowili zrzeszyć się w Podlaskim Stowarzyszeniu Hodowców Koni Zimnokrwistych. Jest to dobrowolna niezależna i samorządowa organizacja producentów koni. We władzach Stowarzyszenia są: Zdzisław Garbacz - prezes Andrzej Twardowski - wiceprezes i Zbigniew Turski - skarbnik. Stowarzyszenie dąży do powiększenia ilości członków ponieważ stanie się znaczącym partnerem na rzecz hodowli.

Powiększenie hodowli nie powinno mieć obaw o zbyt, ponieważ w Jaśle powstała rzeźnia koni, która posiada

certykat umożliwiający eksport półtuszy do krajów UE. Wspólne działanie w Stowarzyszeniu wiąże się z opłacalnością i organizacją eksportu, negocjacją jak najkorzystniejszych cen, oraz korzystny zakup pasz i koncentratów. Wśród człon-

ków Stowarzyszenia są mieszkańcy gminy Biała Podlaska. Są to dobrzy rolnicy, a zarazem hobbysci kochający konie. Zwiększenie hodowli koni rzeźnych pozwoli na wykorzystanie łąk i pastwisk, które w tej chwili zaczynają być odlogami ze względu na wycofanie się z produkcji mleka i żywca wołowego. Konina jest ceniona na świecie zdobywa uznanie na najbardziej wymagających rynkach **WOLNA OD CHOROBY BSE I PRYSZCZYCY.**

Rolnikom, którzy są zainteresowani hodowlą koni zimnokrwistych podaje adres Stowarzyszenia i punkty kopulacyjne koni zimnokrwistych u członków Stowarzyszenia.

Adres Stowarzyszenia: *Zalutyn, pow. Bialski, 21-530 Piszczac, tel. (083) 377-85-00*

Punkty kopulacyjne z gminy Biała Podlaska:

Zbigniew Turski - Husinka - ogier ze SO w Białce i drugi z prywatnej hodowli.

Marek Gajownik - Białka k / Białej Podlaskiej - ogier ze SO Kętrzyn i II prywatnej hodowli.

Kępa Jadwiga.

Z wielu doniesień prasowych wynika jasno że obraz Polski za granicą jest mocno zniekształcony. Stan wiedzy o Polsce przeciętnego obcokrajowca niewiele zmienił się w ciągu ostatniej dekady. Kraje leżące za wschodnią granicą Unii Europejskiej w tym Polska postrzegane są nadal jako mniej lub bardziej jednolite twory o lekko egzotycznym charakterze.

Wizyta dziennikarzy z Unii Europejskiej na Podlasiu

Według znawców tematu winna temu jest zarówno polska polityka informacyjno - promocyjna jak i zaniedbania ze strony instytucji europejskich, którym także zależeć powinno na obiektywnym budowaniu wizerunku przyszłego członka Unii. Brak wiadomości nie sprzyja dialogowi. W czasopiśmie „Unia & Polska” Magdalena Jarco w rozmowie z Markiem Krawczykiem, pełnomocnikiem ministra kultury i dziedzictwa narodowego, stwierdziła, iż „jesteśmy dla krajów „piętnastki” państwem brudnych obór, niewydolnych urzędów, krętaczy”. Należy zatem dołożyć wysiłku z obu stron by przez poszerzenie rzetelnej wiedzy przełamać stereotypy. Celowi temu służą wzajemne kontakty i wizyty. Pierwsza wizyta grupy pracowników Komisji Europejskiej na Podlasiu miała miejsce w grudniu ubiegłego roku.

Kolejna wizyta gości z Unii Europejskiej na ziemi podlaskiej odbyła się w dniu 3 kwietnia 2001 roku. Program wizyty cęł ował spotkania w trzech gospodarstwach naszego regionu - ze względu na ograniczenia sanitarne - o profilu roślinnym.

Goście mieli okazję poznania gospodarstwa warzywniczego państwa Pytlaków z Międzyrzecza Podlaskiego i państwa Wasiluków ze Sławacinka Nowego, oraz gospodarstwa sadowniczego państwa Rogowskich w miejscowości Sitnik. Następnym punktem programu była dyskusja na temat polskiego rolnictwa w kontekście integracji z przedstawicielami organizacji rolniczych naszego regionu.

Dziennikarze europejscy chcieli poznać zarówno obawy jak i oczekiwania polskich rolników w obliczu integracji Polski z Unią Europejską.

Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Lublinie Andrzej Ryl przedstawił sytuację rolnictwa w województwie lubelskim. Kolejni dyskutanci: pani Anna Nowak Gocławska - przedstawicielka WZKiOR, pan Zygmunt Gałęcki i pan Wacław Sójka -

przedstawiciele związku „Solidarność” RI, pan Adam Olesiejuk przedstawiciel Izby Rolniczej starali się przedstawić obawy i oczekiwania naszych rolników w kontekście integracji europejskiej.

Z wypowiedzi ich wynikało, że rolnicy polscy nie oglądają się zbytnio za subsydiami ze strony Unii Europejskiej ale zdecydowanie oczekują równego traktowania i równych praw, takich jakie będą obowiązywały w Unii. „Potrzebna jest nam dobra organizacja rynków, doradztwo i niekoniernie wielkie subsydia” powiedziała pani Anna Nowak Gocławska.

Goście mieli także możliwość przeprowadzenia bezpośrednich rozmów z mieszkańcami Klonownicy Małej. Rozmówcy wyrażali swoje obawy przed zalewem taniej, subsydiowanej

żywności z Unii Europejskiej i podkreślali, że nie boją się konkurencji rolnictwa europejskiego jeśli ta konkurencja oparta będzie na równych i sprawiedliwych zasadach.

Wizyta w Stadninie Koni w Janowie Podlaskim była dla zagranicznych gości przyjemnym punktem programu. Następnym punktem programu było zwiedzanie terminalu w Koroszczynie. Goście mieli możliwość poznania jednego z najnowocześniejszych przejść drogowych w Polsce. Zakończyła program wizyty kolacja w Ośrodku w Grabanowie połączona z występem kapeli ludowej, promującej podlaski folklor.

Wizyta dziennikarzy europejskich stanowiła kolejny krok w procesie wzajemnego poznawania się społeczeństw. ■

Janina Kempka

Centrala Nasienna w Parczewie
ul. Szkolna 32
tel. (083) 354 13 28,

Oferuje do sprzedaży:

- ♣ *Pasze, koncentraty i premiksy firm: Lando Lakes, Sano, Josera, LNB - Ekoplón, Polfarm, Polsanders, Bacutil, Unipasz, Mikita, Europlos.*
- ♣ *Śrutę sojową i rzepakową.*
- ♣ *Sprzet i maszyny rolnicze.*

PRONAR
Narew 17-210 Narew
woj. podlaskie
ul. Mickiewicza 101A

tel./fax (0 85) 681 63 29, 681 64 29,
tel kom. 090 265 466, 090 265 467

Producent ciągników rolniczych.

Od miesiąca czerwca ubiegłego roku rolnicy będą mieli możliwość nabycia ciągników z nową, opracowaną z uwzględnieniem cennych uwag użytkowników, wygodną kabiną zapewniającą wysoki komfort oraz doskonałe pole widzenia. Przykładem może być ciągnik MTZ 320A o mocy 35 KM.

Gąbczasta encefalopatia bydła (choroba szalonych krów) BSE

Jest nową jednostką chorobową bydła. Choroba ta została po raz pierwszy zdiagnozowana w Wielkiej Brytanii w 1985 r. Spowodowała ona znaczne straty materialne. BSE występuje u bydła dorosłego. Najczęściej choruje bydło w wieku 5 lat. Drugi szczyt zachorowań obserwuje się w wieku 7 lat. Powodem wystąpienia tej choroby jest głównie skarmianie mączek mięsno-kostnych.

Jest to choroba neurologiczna, której towarzyszą:

- ♣ zaburzenia psychiczne (lękliwość, agresja),
- ♣ nienaturalna postawa (zaleganie),
- ♣ zaburzenia ruchowe (brak koordynacji ruchowej tylnych kończyn, chwiejność zadu),
- ♣ zaburzenia czuciowe (nadwrażliwość na dotyk lub dźwięk),
- ♣ spadek wydajności mlecznej,
- ♣ wyniszczenie.

Choroba trwa od kilku do kilkunastu tygodni. Zawsze kończy się śmiercią. Czynniki zwiększającymi ryzyko wystąpienia tej choroby to: import żywego bydła z krajów, gdzie ta choroba już występuje oraz podawanie do paszy dodatków mięsno-kostnych.

Szacuje się, że do Polski sprowadzono w ostatnich 10 latach - 25.181 krów lub jałówek.

Postępowanie hodowcy:

1. Każdy przypadek choroby lub podejrzenia u krowy z importu należy obowiązkowo zgłaszać do najbliższego lekarza weterynarii.
2. Każdy przypadek objawów nerwowych u jakiegokolwiek krowy należy obowiązkowo zgłaszać do najbliższego lekarza weterynarii.
3. Nie dodawać do paszy dla bydła dodatków zawierających mączkę mięsno-kostną.
4. Postępowanie służby weterynaryjnej związane ze zwalczaniem BSE u bydła jest bezpłatne.

Pryszczyca

Jest chorobą wirusową, wysoce zaraźliwą zwierząt racicowych zarówno gospodarskich jak i dzikich (bydło, świnie, owce, kozy, dziki, sarny, jelenie).

Objawy chorobowe:

- ♣ utrata apetytu,
- ♣ zwiększone pragnienie,
- ♣ powolne przeżuwanie,
- ♣ nadmierne ślinienie,
- ♣ pojawiają się pęcherze na wargach, dziąsłach, wewnątrz policzków, języku, między racicami, wymieniu,
- ♣ pęcherze te po paru dniach pękają i powstają nadżerki,
- ♣ zwierzęta niechętnie wstają lub kuleją, a nawet nie wstają,
- ♣ mogą nawet spadać racice,
- ♣ spadek mleczności.

Choroba ta przenosi się bardzo szybko z gospodarstwa na gospodarstwo. Drogi rozprzestrzeniania się tej choroby są bardzo różne i mogą to być:

- ♣ kontakt między zwierzętami,
- ♣ z paszą,
- ♣ z ludźmi obsługującymi zwierzęta,
- ♣ przez owady i gryzonie,
- ♣ przez mleko i mięso,
- ♣ poprzez powietrze,
- ♣ różnymi przedmiotami mającymi kontakt z materiałem zakaźnym.

Śmiertelność wysoka u młodych zwierząt. U starszych może być wyzdrowienie, ale spada produktywność. Choroba wywołuje duże straty materialne i obejmuje znaczne obszary kraju lub kontynentu.

Zwalczanie tej choroby polega na szybkim wykryciu ogniska i wybićiu zwierząt chorych i podejrzanych.

Zakaźność dla ludzi jest niewielka. Mogą zachorować dzieci lub osoby starsze z objawami wysypki i gorączki.

Zapobieganie to - podporządkowanie się reżimowi sanitarno-weterynaryjnemu podczas zagrożenia tą chorobą.

Miło mi poinformować wszystkich zainteresowanych, że w miesiącu marcu została ogłoszona druga edycja konkursu „Nasze kulinarne dziedzictwo” 2001 na produkt regionalny. Ubiegłoroczna edycja miała charakter pilotażowy i spotkała się z dużym zainteresowaniem indywidualnych wytwórców oraz społeczności lokalnych, które chcą promować swoje regionalne produkty i surowce. W wyniku ubiegłorocznej edycji udało się zidentyfikować ponad 200 produktów regionalnych.

Nasze kulinarne dziedzictwo

Główni organizatorzy konkursu to: Redakcja „Gospodyni”, Redakcja Rolna programu I Polskiego Radia i Fundusz Współpracy Program AGROLINIA 2000.

Najważniejsze cele konkursu to poznanie i ocalenie od zapomnienia oryginalnych regionalnych produktów. Produkty te powinny być wytwarzane w gospodarstwach i przez miejscowych rzemieślników, w małej skali, tradycyjnymi metodami, na bazie tradycyjnych, miejscowych surowców. Muszą być ściśle związane z określonym obszarem geograficznym.

Do konkursu mogą zgłaszać się wszyscy, którzy mogą takie produkty przedstawić i udokumentować ich lokalne pochodzenie. Zgłoszenia należy dokonać na adres:

**Redakcja Gospodyni,
ul. Rakowiecka 32,
02 - 532 Warszawa**

Zgłoszenia przyjmowane są do 10 sierpnia 2001r. a produkt powinien zawierać następujące informacje:

- nazwa produktu (historyczna lub ludowa)
- opis produktu z wyszczególnieniem jego charakterystycznych cech.
- opis sposobu wytwarzania produktu.
- udokumentowanie związku produktu z danym regionem - powołanie się na źródła (z określeniem zasięgu geograficznego regionu, na jakim produkt jest znany).
- informacja, czy osoba zgłaszająca produkt wytwarza go jedynie na własne potrzeby, czy może jest on sprzedawany - jeśli tak, to w jakiej formie i na jakim obszarze.

Zgłaszane produkty zostaną poddane dokładnej analizie. Zakwalifikowane jako regionalne oceniane będą przez krajową komisję

konkursową, złożoną z osób - ekspertów w tym zakresie. Oceniane są następujące kategorie produktów:

- 1. Produkty regionalne pochodzenia zwierzęcego** (np. mięso, ryby, drób, wędliny, mleko i jego przetwory, farsze, miód i jego przetwory).
- 2. Produkty regionalne pochodzenia roślinnego** (np. owoce, warzywa i ich przetwory, octy, marynaty, maki, kasze, zakwasy, chleby i inne wypieki).
- 3. Napoje regionalne** (alkoholowe i bezalkoholowe).
- 4. Inne produkty regionalne.**

Konkurs przebiega w dwóch etapach: etap regionalny, którego finał odbędzie się w regionie. W trakcie finału regionalnego jury oceni zaprezentowane produkty i wytypuje zwycięzców. Przyznane zostaną I, II, i III nagrody oraz wyróżnienia dla poszczególnych kategorii produktów.

Ponadto laureaci I miejsc

w poszczególnych kategoriach zostaną zakwalifikowani do etapu krajowego. W II etapie, po ocenie i degustacji prezentowanych produktów, jury przyzna szczególnie wyróżniającym się produktom, specjalną nagrodę; "PERŁĘ"

Przyznanie "PERŁY" daje możliwość ubiegania się o ochronę prawną zgodnie z przepisami Unii Europejskiej.

Uroczysty finał konkursu, połączony z wręczeniem "Perły" odbędzie się w miesiącu październiku 2001 r. w Warszawie.

Zapraszam wszystkich chętnych do udziału w konkursie. Może to być udział za pośrednictwem Ośrodka Doradztwa Rolniczego jako współorganizatora konkursu lub bezpośrednio zgłoszenie na wymieniony powyżej adres i według podanego wzoru.

**Bożena Warda - WODR w
Lublinie zs. w Końskowoli
Oddział w Grabanowie.**

ROLNIKU

Zakup nawozy dziś

**Firma PPHU "SYLWEK" A. Kopiś 21-580 Wisznice
oferuje nawozy z dostawą do gospodarstw**

Zakłady Azotowe Puławy

Mocznik 660
Saletra 530
Sól potasowa gr. 540
Salmag 530
Saletrzak 520
Saletra imp. 510
Mocznik imp. 610

"Siarkopol" Tarnobrzeg

Potafoska 500
Superfosfat prosty 460
Superfosfat pylisty 360
Wap.-magnez 380

Zakłady Chemiczne Police S.A.

Fosforan amonu 1020
Polifoska 8-24-24 920
Polifoska 6-20-30 900
Polimag 5-10-20-6-4 630
Polimag Bezchl. 900

Ceny podano w zł za tonę

ZAPRASZAMY

Zamówienia prosimy składać
w godz. 7³⁰ - 15³⁰
tel. (0 83) 378 20 21
tel. kom. 0 601 679 338

Produkt lokalny to produkt: surowiec lub wyrób, który może być przeznaczony do bezpośredniego spożycia lub do sporządzania potraw. Powinien odznaczać się „wysoką jakością” i posiadać specyficzne regionalne cechy.

Cechy te wynikają z tradycyjnych i specyficznych w regionie technologii jego wytwarzania. Zidentyfikowane w określonym regionie produkty mogą mieć ważne znaczenie w promocji regionu, stać się jego wizytówką. Wysoka jakość produktu lokalnego przyczyni się też do

należące do tej samej kategorii odmiennością składu, sposobem produkcji lub metodą przetwarzania. Taki produkt musi mieć elementy tradycyjne, np. wytwarzany na bazie tradycyjnych surowców lub metodzie tradycyjnego wytwarzania. Nazwa produktu musi być specyficzna, wyrażać jego specyfikę.

które identyfikuje towar jako pochodzący z tego terenu, jeżeli określona jakość, dobra opinia lub inne cechy towaru są przypisywane przede wszystkim pochodzeniu geograficznemu tego towaru".

Ustawa określa też jakie dane powinno zawierać zgłoszenie „oznacze-

Produkt lokalny a jego ochrona prawna

wzrostu atrakcyjności turystycznej miejsca, miejscowości czy regionu a może stanie się dodatkowym źródłem dochodów dla wielu rodzin wiejskich.

W krajach Unii Europejskiej produkty regionalne są objęte swoistą ochroną, która jest gwarancją wysokiej jakości i niezmiennego charakteru produktu - wyklucza jego „podrabianie”. Warunki wytwarzania produktów, podlegających ochronie są regulowane poprzez Rozporządzenia Rady Wspólnoty Europejskiej nr 2089/92 i 2082/92.

Rozporządzenia te wprowadzają następujące instrumenty ochrony:

1. Ochrona „nazwy pochodzenia”. Jest znakiem określającym jakość produktu poprzez nazwę geograficzną miejsca pochodzenia. Charakterystyczne cechy produktu są związane z warunkami glebowymi, mikroklimatycznymi i historyczno - społecznymi. Produkt ze znakiem „nazwy pochodzenia” musi pochodzić z terenu, który nosi nazwę, jego jakość zależy od środowiska geograficznego a produkcja, przetwarzanie i przetwórstwo odbywa się na tym terenie.

2. Ochrona „znaku geograficznego”. Znak określający jakość produktu poprzez zastosowanie nazwy geograficznej miejsca pochodzenia. Różnica w porównaniu ze znakiem „nazwy pochodzenia” polega na tym, że jeden z etapów (produkcja lub przetwarzanie) musi odbywać się na wyodrębnionym obszarze geograficznym.

3. Ochrona „specyficznego charakteru”.

Jest to znak odróżniający produkty

W Polsce zidentyfikować można wiele produktów, umiejscowionych w konkretnym terenie, które ze względu na specyficzne warunki mikroklimatyczne, warunki uprawy, hodowli czy przetwarzania mogą stać się produktami ubiegającymi się o ochronę prawną.

Brak w naszym kraju uregulowań prawnych w zakresie ochrony jest barierą dla rozwoju oryginalnych produktów lokalnych. W ostatnich latach, w związku z dostosowywaniem polskiego prawa do standardów Unii Europejskiej zaczynają się pojawiać regulacje dotyczące takich produktów. Są to:

1. Ustawa - prawo własności przemysłowej - z dnia 30.06.2000r. Przepisy ustawy wprowadzają i definiują między innymi pojęcie „oznaczenia geograficznego” jako - „oznaczenie słowne, odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do nazwy miejsca, miejscowości, regionu lub kraju,

nia geograficznego” do Urzędu Patentowego.

2. Ustawa o jakości handlowej artykułów rolno - spożywczych - z dnia 21 grudnia 2000r.

Ustawa określa, że „artykuły rolno - spożywcze, wyprodukowane z surowców pochodzenia krajowego charakteryzujące się specyficznymi cechami jakości handlowej lub wymaganiami jakości handlowej, w szczególności w zakresie sposobu produkcji, składu lub właściwości organoleptycznych mogą być oznakowane znakiem jakości”.

Bożena Warda:

Na podstawie materiałów z seminarium dotyczącego konkursu „Nasze kulinarne dziedzictwo”. Wykład: „Instrumenty ochrony produktów lokalnych w UE i w Polsce” - Marek Gąsiorowski, Fundacja Fundusz Współpracy Program „Agrolinia 2000” Warszawa, 26 marca 200r.

OFERUJEMY:

- Zestawy rozdrabniająco-mieszające:
- Śrutownik ssąco-tłoczący i mieszalnik 1 tona - wydajność 1t/h
- cena urządzenia zawiera transport,
- Silosy zbożowe BIN o pojemności od 10 do 500 ton,
- Przenośniki ślimakowe,- Suszarnie podłogowe,
- Przenośniki pneumatyczne (dmuchawy) do ziarna,
- Autokarmniki dla trzody chlewnej.

Zapraszamy

Autoryzowany Dystrybutor BIN Agro - INSTAL Adam Kulik
Bazanów Nowy 75

08-500 Ryki, woj. Lublin

III Forum Rozwoju Przedsiębiorczości na terenach wiejskich

8 marca br. w Sali Błękitnej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego po raz trzeci spotkali się ludzie nauki, przedstawiciele władz wojewódzkich i lokalnych, agencji, fundacji, związków rolniczych, doradztwa oraz mieszkańcy wsi zainteresowani pozarolniczymi kierunkami rozwoju obszarów wiejskich. Obradom Forum patronował Wojewoda Lubelski. Otwarcia dokonał Andrzej Ryl - Dyrektor WODR w Lublinie z siedzibą w Końskowoli i Maria Rygiel Sawa - Zastępca Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa LUW.

Duże zainteresowanie uczestników Forum wzbudziło wystąpienie prof. dr hab. Małgorzaty Duczkowskiej - Piaseckiej ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Tematem był „Rozwój przedsiębiorczości i przedsiębiorstw w kontekście rozwiązań prawnych Unii Europejskiej. Produkt regionalny.”

W poszukiwaniu pomysłu na firmę przyszły przedsiębiorca powinien uwzględnić następujące dane: dokładną i wszechstronną informację o otoczeniu i ocenę własnych możliwości i umiejętności. Należy dowiedzieć się o otoczeniu jak najwięcej: jakie są potrzeby ludzi z mojego otoczenia, jaką specyfikę ma region, jakie produkty wymagają zmiany, jakie potrzeby ludzi z naszego otoczenia są nie zaspokojone, jak żyją ludzie i jak spędzają czas, itp. Trzeba pamiętać - zaznaczyła pani profesor - że tylko potrzebną rzecz czy usługę ludzie kupią, dbajmy więc o to, by nasze przedsiębiorstwo produkowało potrzebne dobra i potrzebne usługi. Szansą na rynku unijnym jest wyszukanie dla siebie tzw. nisz rynkowych, a więc produktów, które nie są popularne w krajach UE, albo mają cechy odróżniające je jako polskie. Dotyczy

to na przykład żywności ekologicznej czy produktów regionalnych.

Cele, strategię i priorytety wykorzystania środków pochodzących z programu SAPARD omówił Andrzej Mróz - Dyrektor Regionalnego Oddziału Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa w Lublinie. Dotyczyły one szczególnie różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich. Ma ono na celu stymulowanie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich poprzez wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej oraz tworzenie warunków do podejmowania pozarolniczych działalności gospodarczych na wsi.

Informację o źródłach finansowania przedsięwzięć gospodarczych przekazał Stanisław Sieniuta z WODR. Duże zainteresowanie uczestników Forum wzbudziła możliwość kredytowania przedsięwzięć inwestycyjnych na terenach wiejskich w zakresie turystyki ze środków Fundacji „Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej”.

Jacek Węsierski - Dyrektor programu Lubelska Inicjatywa Rozwoju Wsi finansowanego przez brytyjski Fundusz Know - How przedstawił 5 projektów realizowanych na terenie Lubelszczyzny oraz jego partnerów. Wielu uczestników Forum z uwagą wysłuchało informacji o prowadzonym wspólnie z Biłgorajską Agencją Rozwoju Regionalnego programie rozwoju przedsiębiorczości na wsi i istotnym jego komponencie, przewodniku "100 pomysłów na działalność gospodarczą na wsi". Niestety nakład został wyczerpany. Mieszkańcy wsi, nauczyciele szkół rolniczych i doradcy oczekują na jego wznowienie i wyrażają chęć uzupełnienia go własnymi pomysłami..

Innowacyjny projekt realizowany wspólnie z WODR w Lublinie dotyczy tych mieszkańców terenów wiejskich, którzy uzyskują dochód poniżej minimum socjalnego. Odpowiednio przygotowani specjaliści Działu Aktywizacji Ludności Obszarów Wiejskich pomogą tym ludziom znaleźć własną drogę, która w sposób trwały zapewni ich rodzinom życie na przyzwoitym poziomie.

W tych aktywizujących przedsięwzięciach bardzo duże znaczenie ma samopomoc i integracja społeczna w środowisku wiejskim. W sposób przekonujący przekazał to przesłanie dr Andrzej Juros z Lubelskiego Ośrodka Samopomocy.

W strategii rozwoju województwa lubelskiego rozwój turystyki na terenach wiejskich i zalesionych traktowany jest jako jeden z priorytetów. Rozwijanie produktów markowych w oparciu o najważniejsze nasze walory: bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne, unikalne walory przyrodniczo- krajobrazowe, przyczyni się do poprawy wizerunku, a tym samym konkurencyjności naszej oferty turystycznej. Program „Marketing usług agroturystycznych - internetowy system informacji i rezerwacji turystycznej” doczekał się już realizacji.

Lubelski Związek Stowarzyszeń Agroturystycznych stał się prekursorem nowego systemu informacji i pod adresem www.agroturystyka.pl można już wybrać ciekawą ofertę wypoczynkową. O programach objętych strategią poinformowała autorka tego artykułu.

Uzupełnieniem Forum był świąteczny kiermasz rękodziela i produktu regionalnego. Trzydziestu siedmiu twórców przedstawiło swoją ofertę, która okazała się „strzałem w dziesiątkę”. Na pewno jest to nisza rynkowa, którą należy wykorzystać.

Z wypowiedzi uczestników wynikało, że cel Forum, jakim była inspiracja i wskazanie kierunków rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej, został osiągnięty. Do zobaczenia za rok.

mgr inż. Jadwiga Tatara

Prawny obowiązek udzielenia pierwszej pomocy

Przy dużej liczbie wypadków odnotowanych w statystykach wypadków w rolnictwie nie sposób określić ile osób zachowało zdrowie lub życie dzięki natychmiastowej pierwszej pomocy. Dlatego oprócz właściwej profilaktyki bardzo ważną rzeczą jest szybkie udzielenie pierwszej pomocy mogące złagodzić ból, zapobiec kalectwu, a często zadecydować o przeżyciu poszkodowanego. Z reguły fachowa pomoc lekarska przybywa po pewnym czasie, stąd też należy natychmiast wykonać te czynności ratownicze, które się zna.

Wychodząc z założenia, że nauka udzielania pierwszej pomocy powinna być powszechna, a osoby posiadające podstawowe wiadomości i umiejętności powinny się stale doszkalać w tym zakresie postaram się na łamach biuletynu przedstawić podstawowe zasady w odniesieniu do najczęściej występujących rodzajów zdarzeń wypadkowych.

Pierwsza pomoc - zwana też potocznie „pomocą przedlekarską” oznacza udzielenie pomocy przez osobę nie przygotowaną do tego fachowo, w razie nagłego wypadku i za pomocą skromnych posiadanych środków.

Prawny obowiązek udzielenia pierwszej pomocy regulują przepisy kodeksu karnego oraz kodeksu cywilnego.

Art. 162 kodeksu karnego brzmi:

§ 1. Kto człowiekowi znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie udziela pomocy, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu - podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Nie popełnia przestępstwa, kto nie udziela pomocy, do której jest konieczne poddanie się zabiegowi lekarskiemu, albo w warunkach w których możliwa jest niezwłoczna pomoc ze strony instytucji lub osoby do tego powołanej.

W paragrafie tym kładzie się nacisk na warunki i możliwości ratowania, jeżeli osoba ratująca będzie narażona na niebezpieczeństwo obowiązkiem jej jest wezwanie na pomoc innej osoby.

Według kodeksu cywilnego ratownik wykonujący czynności ratownicze może odpowiadać za szkody powstałe w wyniku przeprowadzenia danych czynności jedynie wówczas, gdy są one następstwem rozmyślnego lub wyraźnego zaniedbania z jego strony.

Rolnicy powinni wiedzieć, że mogą żądać odszkodowania za szkody poniesione podczas akcji ratunkowej np. za zużycie materiałów opatrunkowych z prywatnej apteczki czy zwrotu kosztów leczenia urazów powstałych podczas ratowania innej osoby. Mogą też żądać wypłacenia specjalnej zapomogi lub renty rodzinie ratownika w przypadku jego śmierci, poniesionej podczas akcji ratunkowej lub w związku z nią. Odszkodowanie te wypłacane są przez uprawnione do tego instytucje ubezpieczeniowe.

Pierwsza pomoc poszkodowanym w wypadkach przy pracy rolniczej.

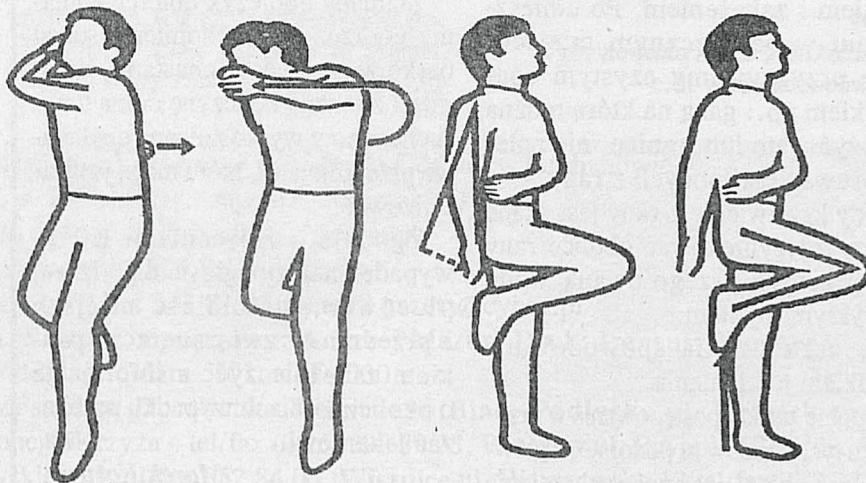
Niezależnie od tego czy miejscem wypadku jest budynek inwentarski, maszyna rolnicza, czy też podwórze gospodarstwa należy określić stopień zagrożenia, usunąć jego przyczynę i ocenić stan poszkodowanego. Pierwsza pomoc udzielona poszkodowanemu

zależy od rodzaju zagrożenia np.: po uderzeniu przez ruchome części maszyn należy skontrolować stan świadomości, oddech i tętno. Przytomność sprawdza się potrząsając ostrożnie ramionami poszkodowanego i zadając proste pytanie np.: Co się stało? Na wskutek nagłego uderzenia może nastąpić wstrząśnienie mózgu, po chwilowej utracie przytomności mogą wystąpić wymioty, mdłości, bóle i zawroty głowy oraz utrata pamięci dotycząca wydarzeń w czasie wypadku. Jeżeli poszkodowany odzyskał przytomność należy go ułożyć w pozycji leżącej, jeżeli nie, trzeba wezwać karetkę pogotowia ratunkowego. Poszkodowanego przesuwają się tylko wtedy gdy jest to absolutnie konieczne. Jeżeli można należy zapytać poszkodowanego co zaszło, co spowodowało uraz, jak upadł i czy stracił na chwilę przytomność. Po przeprowadzeniu powierzchownych oględzin należy najpierw zlikwidować duszności i ostre krwawienie, a następnie podjąć czynności poprawiające stan poszkodowanego - położyć w bezpiecznym i spokojnym miejscu i okryć kocem. W wielu przypadkach najbezpieczniej jest ułożyć poszkodowanego w pozycji bocznej ustalonej zapobiegającej zachłyśnięciu.

Ryc.1.

Sposób układania w pozycję boczną ustaloną

Ciąg dalszy na s.22 ➔

O Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - prawie wszystko

Każdy niemal słyszał od radnych w swej gminie, albo w radio czy telewizji, że Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ma swój udział w finansowaniu różnych proekologicznych inwestycji nawet w najodleglejszych zakątkach naszego województwa. Dziś porozmawiamy z prezesem mgr inż. Wojciechem Piekarczykiem o tym, do czego powołany jest Fundusz, według jakich zasad udziela pomocy.

Skąd pochodzą pieniądze, którymi dysponuje Fundusz?

W roku 2000 główne źródło naszych dochodów (40%) stanowiły zwroty rat kapitałowych z tytułu udzielonych pożyczek preferencyjnych. Drugim poważnym źródłem przychodu są opłaty wnoszone przez zakłady, które zanieczyszczają środowisko wprowadzając do powietrza, wody lub gleby szkodliwe substancje. Trzecim elementem są wpływy z oprocentowania pożyczek i dochody z operacji kapitałowych.

Nasze dochody w 93% przekazujemy na współfinansowanie przedsięwzięć proekologicznych w formie pożyczek, dotacji i dopłat do preferencyjnych kredytów. Pozostałe wydatki to głównie koszty funkcjonowania Funduszu.

Jaka jest relacja między Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska a Wojewódzkimi Funduszami?

Nie ma zależności pionowej, to znaczy nie jest strukturą prowadzącą, nadzorującą. NFOŚ prowadzi politykę ekologiczną państwa w skali makro, na

obszarze całego kraju wspierają duże inwestycje o charakterze ponadlokalnym. Natomiast wojewódzkie fundusze działają na swoim terenie. Część naszych pożyczkobiorców korzysta również ze środków Narodowego Funduszu

Na czym polega atrakcyjność pomocy?

Naszymi pożyczkobiorcami w zdecydowanej większości są samorządy dla których oprocentowanie wynosi od 8,6-12,9%. Po wykonaniu zadania, osiągnięciu efektów rzeczowych, które są ustalone w umowie (na przykład wybudowaniu i uruchomieniu oczyszczalni ścieków), samorząd ma prawo wystąpić do nas o umorzenie, które może sięgać nawet 50%. Gdyby nie było takich preferencji, mało który samorząd zdecydowałby się na inwestycje proekologiczne. 80% naszych środków przeznaczamy na pożyczki, a 20% na pomoc dydaktyczną.

W niektórych sytuacjach stosujemy dotacje. Przeznaczone są one na wsparcie inicjatyw edukacyjnych szkół oraz

organizacji. Dotacje udzielane są przede wszystkim na edukację ekologiczną, monitoring środowiska, ochronę przyrody, zapobieganie lub likwidację zagrożeń środowiska. Wspieramy edukację w formie wydawnictw o tematyce ekologicznej, prelekcji, konferencji, szkoleń przedsięwzięć artystycznych i konkursów prowadzonych na bazie szkół. Formy działalności zależą od inwencji wnioskodawców.

Jakie warunki trzeba spełnić, żeby otrzymać kredyt, jaki jest okres rozpatrywania wniosków?

Może do nas wystąpić każdy, kto ma osobowość prawną. Około 80% ubiegających się o pomoc finansowa to samorządy: od gminy poprzez miasteczka i miasta. Ale są również inne podmioty. Okres składania wniosków kończy się z dniem 30 września roku poprzedzającego. Plan jest konstruowany w styczniu - lutym i wtedy informujemy naszych wnioskodawców, że są ujęci w planie i mogą liczyć na nasze środki.

Nie ma dodatkowego terminu składania wniosków?

Zasadniczo nie. Zdarzają się przypadki, że ktoś składa po terminie. Jeżeli tę zwłokę da się uzasadnić, to nie jesteśmy sztywni biurokratycznie.

Trzeba spełniać kryteria i wymogi jakie obowiązują w Wojewódzkim Funduszu. Przedsięwzięcie musi przynieść efekt ekologiczny, czyli poprawiać stan środowiska. Wnioski powinny być złożone na odpowiednich formularzach, które są dostępne w siedzibie Wojewódzkiego Funduszu w Lublinie oraz w biurach terenowych: w Chełmie, Białej Podlaskiej i Zamościu.

Czy istnieją placówki powiatowe WFOŚiGW?

Jest powiatowy fundusz, ale on funkcjonuje na bazie starostw. Są to pewne środki, które są gromadzone na specjalnych kontach i mogą służyć też wydatkom inwestycyjnym w zakresie ochrony środowiska na terenie starostwa, ale dotyczy to tylko ochrony ziemi.

➔ Bardzo dużo wypadków spowodowanych jest upadkiem lub upadkiem przedmiotów w wyniku czego powstają rany. Udzielając pomocy poszkodowanemu należy chronić go przed powtórny zranieniem i zakażeniem. Po umieszczeniu w bezpiecznym miejscu, ranę przykrywamy czystym opatrunkiem np.: gazą na którą można położyć watę lub ligninę, nie należy usuwać ciał obcych z rany.

Gdy krwawienie z rany jest skąpe należy zdezynfekować okolice rany lub przemyć przegotowaną wodą i zwykłym mydłem. Inne uszkodzenia spowodowane upadkiem to złamania.

Ogólne zasady postępowania w przypadku tych urazów są podobne, a głównym zabiegiem jest unieruchomienie

złamanej kości i dwóch sąsiednich stawów.

Złamanie kości kończyn górnych unieruchamiamy wykonując temblak z chusty trójkątnej lub ubioru poszkodowanego.

Złamany obojczyk unieruchamiamy poprzez unieruchomienie stawu barkowego dwoma chustami, natomiast złamaną kończynę dolną unieruchamiamy wyprostowaną obkładając przedmiotami, które mogą ją ustabilizować.

Zgodnie z zaleceniami KRUS wypadek należy zgłosić najbliższej placówce, natomiast miejsce i przedmioty związane z wypadkiem zabezpieczyć, a informacje o okolicznościach wypadku przekazać lekarzowi.

Marek Korpysz

Na przykład na budowę wysypisk.

Czy to prawda, że Wojewódzki Fundusz preferuje wnioski na duże inwestycje?

Nie. Udzielamy kredytów na inwestycje po kilka milionów złotych; są to na przykład wnioski dotyczące konkursów wiedzy ekologicznej i wtedy dofinansujemy tysiąc, czy dwa tysiące zł, więc nie ma tu kryteriów wysokości dofinansowania, istotne jest by zadanie przyczyniało się do poprawy stanu środowiska.

Jakie to były inwestycje?

Wspieramy na przykład rozbudowę elektrociepłowni Lublin-Wrotków o blok gazowo-parowy. Koszt inwestycji wyniesie ponad 580 mln. zł. W tym celu powstało specjalne konsorcjum finansowe z udziałem między innymi banków, które podejmie się inwestycji. Jest to bowiem tak poważna inwestycja, że żaden fundusz, nawet Narodowy nie mógłby go kredytowo obsłużyć. Wojewódzki Fundusz ma w tej inwestycji swoją cegiełkę; jest stosunkowo niewielka, bo pomożemy tej inwestycji kwotą 5 mln zł. Współfinansuje to zadanie również NFOŚ i GW. Zadanie rozpoczęto w 2000 roku, przewidywane zakończenie w r. 2002.

A małe inicjatywy?

Robimy modernizację małych, lokalnych kotłowni: na przykład w Bychawie, w Zespole Szkół Rolniczych w Różańcu, w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Bystrzycy, w Wólce Gościeradowskiej. Łącznie w ubiegłym roku zmodernizowano w naszym województwie 117 małych kotłowni. na łączną kwotę 9 mln. zł.. To jest dość dużo. Wizytując nowo powstałe kotłownie widzimy, że rzeczywiście w tyłu miejscach kominy przestały dymić.

Fundacja specjalizuje się w ochronie powietrza?

Nie tylko. W roku ubiegłym największej środków przekazaliśmy na ochronę wód finansując głównie budowę i

modernizację oczyszczalni ścieków i budowę kanalizacji.

Wspieramy również działania na rzecz ochrony ziemi. Z inicjatywy Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego prowadzone jest zadanie pod nazwą: „Likwidacja siedmiu składowisk odpadów zawierających przeterminowane środki ochrony roślin tzw. mogilniki”. Koszt tego zadania wyniósł ponad 7 mln zł. z czego udział naszego Funduszu wynosi prawie 3 mln zł. Jest to zadanie pilotażowe w skali kraju współfinansowane również przez Narodowy Fundusz. W przyszłym roku spodziewamy się zakończyć likwidację mogilników. Jeżeli nie znajdą się nowe. Bywają bowiem sytuacje, że odkrywamy miejsca, o których nikt nie wiedział.

Bardzo interesującym przykładem jest budowa nowoczesnego Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Puławach. Tego typu zakładów jest w Polsce niewiele. Po jego uruchomieniu większość odpadów będzie powtórnie wykorzystana, a tylko niewielka ich część trafi na wysypisko. Nie powstanie klasyczne składowisko, gdzie leżą śmieci, niecka się wypełnia i potem jest kłopot z jego utylizacją. Tu będzie wszystko przetwarzane, będzie powstawał biogaz, na jego bazie z kolei wytwarzana energia elektryczna. Zakład Utylizacji jest na ukończeniu, w marcu będzie można go zobaczyć.

W jaki sposób wspomagacie inicjatywę organizacji pozarządowych?

Na to pytanie odpowie najlepiej Elżbieta Krysa, która zajmuje się sprawami ochrony przyrody i edukacji ekologicznej.

Interesuje mnie wspomaganie inicjatyw szkół i organizacji pozarządowych

Wojewódzki Fundusz od połowy roku 99-go dokonuje wyboru przedsięwzięć do dofinansowania z dziedziny edukacji ekologicznej na zasadzie konkursowej. Tę formę współpracy zainicjowały organizacje proekologiczne. Rokrocznie odbywają się dwie edycje konkursowe. Nabór wniosków ma miejsce do 30

września roku poprzedzającego na rok kolejny, natomiast druga edycja w przypadku jakiejś szczególnie interesującej inicjatywy do 30 kwietnia danego roku. W ramach tych edycji konkursowych współpracujemy z przedstawicielami organizacji pozarządowych. W naszej komisji jest pani Anna Mikołajko-Rozwałka, prezes zarządu LOP, doświadczony nauczyciel i doradca metodyczny szkół rolniczych. Współpracujemy z panią Joanną Furmagą prezesem Towarzystwa dla Natury i Człowieka. Jest przewodniczącą rady nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Piotr Włoch, wiceprezes naszego Funduszu, Tadeusz Olszewski. Wspólnie dokonujemy wyboru przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej. W tym momencie już została zatwierdzona lista przedsięwzięć do dofinansowania w r. 2001. Na rok wpłynęło ponad 156 wniosków pozytywnie rozpatrzonych zostało 99.

Jakie dokumenty trzeba złożyć przystępując do konkursu?

Należy wypełnić stosowny formularz, który był redagowany wspólnie z przedstawicielami organizacji pozarządowych i nauczycieli. Opracowany jest regulamin konkursu

Na dział ochrony przyrody i edukację ekologiczną w Wojewódzkim Funduszu przewidziane są dotacje. Wpływa coraz więcej wniosków dużych, skoordynowanych; samorządy gminy lub starostwa przedkładają w imieniu szkół bardzo interesujące inicjatywy dotyczące działań na rzecz ochrony środowiska na swoich terenach. Cieszymy się tymi wnioskami, bo tylko działania skoordynowane i długofalowe mogą przynieść oczekiwane efekty. Drobne, małe inicjatywy też są ważne na szczeblu lokalnym. Jeśli taki wniosek jest dobrze przygotowany, zadanie interesujące, chętnie w kosztach partycypujemy, a na pewno ich nie eliminujemy.

rozmawiała Anna Truskolaska
c.d. w nr czerwcowym

Wydawca: Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie Oddział w Grabanowie

DYREKTOR WODR w Lublinie zs. w Końskowoli: mgr inż. Andrzej Ryl

Z-ca Dyrektora ds. Oddziału w Grabanowie inż. Arkadiusz Szymoniuk

Adres Redakcji: WODR Oddział Grabanów 21-500 Biała Podlaska,

tel. (0 83) 343 37 92, 341 12 55, 341 12 47, fax 343 81 98, e-mail gazeta@cyber.pl

Red. nac. Marek Lewandowski. Skład komputerowy: Andrzej Mazur. Druk: Ireneusz Wagner.

Korekta: Czesława Mirczewska, Wanda Zajac. Zam. 5/01 nakł. 1000 egz.

Adresy i telefony Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego: **Biała Podlaska** ul. Żeromskiego 3 tel/fax 343 32 34, **Łuków** ul. Czerwonego Krzyża 4 tel/fax (0 25) 798 39 58, **Parczew** ul. Piwonia 50 tel/fax 354 24 74, **Radzyń Podlaski** ul. Dąbrowskiego 9 tel/fax 352 84 06, **Wisznice** ul. Warszawska 13 tel/fax 378 22 49

„POLICE” SA - dobre na każdym polu.

Nawozy z Polic

- dodaj, by pomnożyć plon

Skoncentrowane nawozy granulowane z Polic to cenne źródło makro- i mikrośladników doskonale przyswajalnych przez rośliny. Aby Twoje uprawy dawały obfity plon o wysokiej jakości, stosuj zawsze **przed-siewnie** lub pogłównie Polifoski, Polimagi, Polidap. Szeroka gama składników, m.in. N, P, K, Mg, S, Fe, gwarantuje roślinom komfort wzrostu, poprawia zimotrwałość, odporność na stres wodny, choroby i szkodniki. By zwiększyć plon i podnieść zawartość białka, dodaj **pogłównie** mocznik.

Rachunek jest prosty: trzeba dodać, by pomnożyć plon.

Zakłady Chemiczne „POLICE” SA

ul. Kuźnicka 1, 72-010 Police, Biuro Sprzedaży Krajowej, tel.: (091) 317 4303, fax: (091) 317 4772